

Tatabányai Árpád Gimnázium

Helyi tanterv

HT4-2013

Négy évfolyamos gimnázium

Magyar nyelv és irodalom

Utolsó módosítás: 2019.09.30.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Négy évfolyamos gimnáziumi képzés

9-12. osztály

Az alábbi kerettanterv a négy évfolyamos gimnáziumok és szakközépiskolák számára készült. A magyar nyelv és irodalom tantárgy tanítás és tanulása különösen alkalmas a társadalom közösen vallott értékeinek közvetítésére. Tartalommal tölti meg és erősíti a nyelvi és kulturális identitást, a nemzeti önazonosságot, felkelti a megnyilatkozás iránti igényt, erősíti az etikai és erkölcsi ítélőképességet, elősegíti más kultúrák megismerését.

Az anyanyelvi nevelés alapvető feladata a nyelv mint változó rendszer megismerése, illetve a nyelvi kompetencia fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók életkoruknak megfelelő szinten birtokolják a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát, képessé váljanak azok funkcionális elemzésére, gyakorlati alkalmazására. Így segítve és megalapozva a tanulók önálló ismeretszerzését, tanulását, valamint a velük szoros összefüggésben levő differenciált gondolkodást, az élethosszig tartó tanulás képességét és igényét. A tanuló folyamatosan fejlődő szövegértési és -alkotási tudása teszi lehetővé, hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, kritikai feldolgozására. Mindezek birtokában alkalmassá válik a másodlagos, átvitt kifejezőmódból adódó jelentések felismerésére, reflexiójára és arra, hogy saját szövegek alkotása során maga is éljen velük. A szövegek önálló megalkotásában képes megfelelni a beszédhelyzetet, a hallgatóságot figyelembe vevő, az alkotói szándékból, az olvasók igényeiből, továbbá a különféle szövegműfajok normáiból fakadó erkölcsi, esztétikai és kulturális elvárásoknak.

Az anyanyelvi nevelés további feladata, hogy tudatosítsa a diákokban: a nyelv változó, fejlődő rendszer, eszközszerű használata elengedhetetlen a világról való tudás megszerzéséhez és a hatékony kifejezőképesség fejlesztéséhez. A nyelvi rendszer nem értelmezhető a beszélőtől független létező jelenségként, a nyelvi jelentés a nyelv szóbeli és írásos működése során jön létre. Feladata továbbá, hogy tudatosítsa és rendszerezze a korábban megszerzett tudást a nyelv társas, társadalmi szerepéről, a nyelv és gondolkodás viszonyáról, az anyanyelv jelenbeli és múltbeli változásairól, más nyelvekkel való azonosságairól és különbözőségeiről.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy a tartósan elfogadott értékekkel szerves egységben, párhuzamosan közvetíti a jelenben alakuló, változó nyelvi és irodalmi kultúrát. Tartalommal tölti meg és erősíti a nyelvi és kulturális identitást, felkelti a minőségi megnyilatkozás iránti igényt, erősíti az etikai, erkölcsi ítélőképességet, elősegíti más kultúrák megismerését. E feladatát a magyar nyelv és irodalomtanítás akkor tölti be, ha hiteles kérdések és válaszok megfogalmazásával, motiváló befogadási, kifejezési helyzetek teremtésével reagál a diákok mindennapi életvilágára, önkifejezési, értelmezési problémáira és érzelmi-gondolati felismeréseire egyaránt.

A jelentős művek szembesítik a befogadót az élet alapvető kérdéseivel, biztosítva a kultúra folytonosságát, folyamatos megújulását. Segítenek az emberi és társadalmi problémák megértésében, átélésében, a saját és más kultúrák megismerésében, az én és a másik közötti különbség megfogalmazásában, tiszteletében. Az irodalmi alkotások fejlesztik az emlékezetet, az élmények feldolgozásának és megőrzésének képességét, hozzájárulnak ahhoz, hogy a diákokban megteremtődjék a hagyomány elfogadásának és alakításának párhuzamos igénye.

A fenti célok mellett az irodalmi nevelés kitüntetett feladata az olvasási kedv felkeltése és megerősítése, az irodalomnak mint művészetnek, mint az emberi kommunikáció sajátos formájának megszerettetése, közlésformáinak, kifejezési módjainak élményteremtő

megismertetése. Az így megszerzett tudás lehetőséget teremt az ön - és emberismeret, a képzelet, a kreativitás és a kritikai gondolkodás fejlesztésére, miközben a tanulók megismerik a sokoldalú és többjelentésű hagyomány fogalmát, a nyelvi és művészi konvenciókat. Az irodalomtanítás feladata, hogy a művészet hatása révén kreatív érzelmeket, gondolatokat, intenzív élményeket közvetítsen, a megbeszélés, a szóbeli és írásbeli szövegalkotás révén pedig az önkifejezés és a másik meghallgatásának társas élményéhez juttassa a diákokat. Átélnhetnek, megismerhetnek, sőt saját élményeiken, reflexióikon átszűrve meg is érthetnek olyan élethelyzeteket, érzelmeket, döntési szituációkat, erkölcsi dilemmákat, megoldási mintákat, magatartásformákat, értékeket, eszméket és gondolatokat, amelyek a saját életükben is érvényesíthetők. Együttértézővé válhatnak más magatartások, életformák, szociális helyzetek, gondolatmenetek, világlátások, meggyőződések iránt. Megszerezhetik azt a műveltségi anyagot, amely a magyar és az európai kultúra hivatkozási alapja.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy révén közvetített tudás konstruálásában, a fogalmi műveltség felépítésében folyamatos tevékenység a fogalmi gondolkodás fejlesztése. (Ahogyan a kerettanterv részletes tartalmi kidolgozása is jelzi, a magyar nyelv és irodalom műveltségterület, tantárgy is – a témakörökhöz, témákhoz rendelt fogalmak közlésével – felépítette a maga sajátos fogalomrendszerét.) A fogalomrendszer lehetővé teszi, illetve alapul szolgál a nyelvi, irodalmi jelenségek, tények, mintázatba rendezéséhez. A fogalmakkal kapcsolatos tudás folyamatos bővítése és elmélyítése az értelmes tanulás egyik összetevője.

A magyar nyelv és irodalom műveltségterület tartalmi hozzájárulnak a tanulók lelki-érzelmi nevelődéshez. Ez pedig, különösen a pszichoszomatikus problémákra érzékeny serdülőkorban, támogatja a testi-lelki egészség megőrzését, fenntartását. Az irodalmi olvasmányok, élmények belső tartalékok is, fejlesztik az önismeretet, a valóságismeretet, összességükben az élet értékét sugallják. A tantárgyunk tehát nem a kevésbé a konkrét egészségfejlesztési ismeretekkel, inkább az egészségmegőrzéshez szükséges attitűdök kialakításával járulhat hozzá a mindenkori ifjú nemzedékek jóllétéhez. Az emberi kapcsolatok mikrotörténeteinek, a kapcsolatok szociális tartalmainak érzékelése, felfogása, értékelése fejleszti a szociális érzékenységet, az irodalmi művek révén megismert különféle alakokat, magatartásformák pedig támogatják az erkölcsi ítélőképességet. Az értékkeresés az értékválság folyamatának megfigyelése, értelmezése módját az empátia, az önismeret és az erkölcsi tudatosság elmélyítéséhez. A nyelvi, irodalmi tanulmányaik révén a tanulók képessé válnak annak bemutatására, másokkal való megosztására, hogyan hordozzák és fejezik ki a magyar és a világirodalom alkotói különböző korok és emberek tapasztalatait, élményeit, gondolatait, erkölcsi megfontolásait. Mindezzel hatékonyan támogatja nyelvi és kulturális identitásuk alakulását, megerősödését. Az irodalmi alkotásokban fölmutatott változatos emberi életsorsok növelik a valóságismeretet, több szempontból elemezhető modelleket mutatnak, hozzásegítve a diákokat sokféle emberi életút, életpálya megismeréséhez, ezáltal is támogatva a saját életükkel, további tanulmányaikkal, pályaválasztásukkal kapcsolatos felelős döntéseiket.

A magyar nyelv és irodalomtanítás sajátos célja természetesen az is, hogy a tanulók éljenek meg, szerezzenek tapasztalatot különböző tevékenységekben, az egyéni feladatvállalásban, anyaggyűjtésben és előadásban, a kooperatív tanulás helyzeteiben (pármunkában, csoportmunkában), dramatikus játékban, különböző szövegértelmezési eljárások alkalmazásában. Mindez jelentősen fejleszti tanulási képességeiket, ezáltal támogatja középiskolai tanulmányaik sikerességét is. Szövegértési és szövegalkotási tudásuk alkalmazása minden tantárgyban érvényes és alkalmazható. A fenntarthatóságra és környezettudatosságra nevelés természetes terepe a szövegértő olvasás fejlesztéséhez felkínált, ebben alkalmazott szöveganyag, elsősorban az ismeretterjesztő és a dokumentum típusú szövegek feldolgozása révén. Érdemes tehát e szövegtípusok közül a környezeti hatásokkal, az ökológiával, a környezet és a társadalom viszonyával foglalkozókat előnyben

részesíteni. Az érvelés, a vita tanításában-tanulásában is van motiváló ereje, ha ilyen ösztársadalmi érdekeltségű, ugyanakkor az egyén mindennapjaiban is releváns témákat érintünk. Az irodalmi olvasmányok ember és természet sokféle viszonyát mutatják fel, ezek megbeszélése, tanulmányozása hozzásegíthet a természeti és a teremtett környezethez való tudatos viszony kialakításához. A kritikus fogyasztói magatartásra való nevelés természetes területe a szövegértés. Több nyelvi témakör kínál módot például a reklámyelv, a reklámhatás kritikus nyelvi elemzésére, az információk helyes értékelésére, a manipuláció felismerésére. Mindebben számíthatunk a tanulók önálló anyaggyűjtésére, kiselőadásaira, prezentációira. A magyar nyelv és irodalom tantárgy alkalmas arra, hogy a kulturális fogyasztás területén is igényt teremtsen.

A tantárgy azzal is számol, hogy az elektronikus információhordozók, a világháló térhódításának és napi használatának közegében működik. E kihívás ugyanis jelentős erővel alakítja az anyanyelvi kultúrát és hat az irodalomolvasás szellemi jelentőségére. A digitális kultúrát és a hatékony önálló tanulást egyaránt fejlesztik az önálló adatgyűjtés módszerei, a könyvtári szolgáltatások, katalógusok, bibliográfiák használata mellett az internet kínálta lehetőségek alkalmazása. A tantárgy kínálja lehetőség és feladat is egyúttal a megfelelő információk kiválasztása, rendszerezése, egyszerűbb bibliográfia, forrásjegyzék összeállítása, az információfeldolgozás, az idézés technikai szabályainak, etikai normáinak ismerete és alkalmazása.

A tanterv a vizsgakövetelmények témaköreit is figyelembe véve tartalmazza a tananyagot – a tanárnak szabad kezét biztosítva az egyes anyagrészek sorrendjének megállapításához.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy rendelkezésére álló óraszám 90%-át a kerettanterv a következőképpen kezeli: 9. évfolyamon heti 2 nyelvtan és 2 irodalomórával, 10-12. évfolyamokon pedig heti 1 nyelvtan és 3 irodalomórával számol. Így a jelzett 90%-os aránnyal a kerettanterv a 9-10. évfolyamon összesen 260 órát, a 11-12. évfolyamon pedig összesen 242 órát fed le.

9–10. évfolyam

A magyar nyelvi tanulmányok, a nyelvvel és a nyelv megismerésével kapcsolatos tevékenységek célja a tanulók szövegértési technikáinak, szókincsének, befogadói érzékenységének, fogalomértésének és fogalomhasználatának bővítése, fejlesztése. Kiemelt cél továbbá az anyanyelvű írásbeliség normáinak alkalmazása, olvasható írás, biztos, problémaérzékeny helyesírás. Elvárt az olvasási és szövegértési képességek folyamatos differenciálása és mélyítése; az értő hangos és néma olvasás, amely magában foglalja a különféle nyelvi szintek jelenségeinek felismerését, azonosítását, jelentésadó és jelentésmódosító szerepükre való reflexiót, a megértés szóbeli és írásbeli alkalmazását az elemi feladatmegoldástól a beszélgetésen át az önálló írásműig. Az anyanyelvi képzés kiemelt területe különféle hosszúságú, bonyolultságú, műfajú, rendeltetésű (pl. szépirodalmi, dokumentum- és ismeretterjesztő) különféle hordozókon közzétett szövegek olvasása, illetve megértésének, értelmezésének fejlesztése. A szövegalkotási képesség fejlesztésével összefüggő, azt megelőző, illetve kísérő feladat az önálló jegyzet és vázlatkészítés fejlesztése, az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját vélemény megfogalmaztatása szóban és írásban.

A kulturált nyelvi magatartás kialakítása feltételezi az önkifejezéshez és a társas-társadalmi párbeszédhez szükséges szóbeli nyelvi képességek fejlesztését. Átfogó cél a beszédpартnerekhez alkalmazkodó, a beszédhelyzetnek megfelelő nyelvi magatartás

kialakítása, hangzó szövegek verbális és nem verbális kódjainak megértése és értelmezése, a hangzó szöveg különféle kommunikációs helyzetekben, beszédzándékokkal és célokkal, a beszédpartnerek kommunikációs szándékának, nem nyelvi jeleinek felismerése, azonosítása.

Elvárt feladat a mai magyar nyelv árnyalt és igényes használatához szükséges nyelvi, nyelvtani ismeret továbbépítése, fejlesztése; felkészítés a nyelvtani ismereteik önálló alkalmazására a nyelvi-nyelvhasználati jelenségek megközelítésében. Cél az önálló kézikönyvhasználat mellett a biztos helyesírású szövegek megírása. A nyelvi tudatosság fejlesztésének része, hogy a tanuló képessé váljon szövegformálási, szövegszerkesztési és helyesírási problémák megnevezésére a hibák önálló javítására.

A magyar nyelvi fejlesztés és ismeretanyag tartalmazza szakmai-tudományos, publicisztikai, közéleti, szépirodalmi szövegek földolgozását, értelmezését, értékelését jelentéstani és stilisztikai szempontok érvényesítésével (pl. szinonimitás, többértelműség, konkrét és átvitt jelentés; szóképek, alakzatok, hangszimbolika, jóhangzás). A szövegek feldolgozásának célja az analízis, jelentésfeltáró és a szöveget egybeolvasó (holisztikus) szövegelemzési eljárások alkalmazása, a fent mondottakkal egybehangzóan szakmai-tudományos, ismeretterjesztő, publicisztikai, közéleti szövegek jelentésének értelmezésében. Cél a szövegelemzés már ismert módszereinek gazdagítása a stilisztikai és szövegtani ismeretek alkalmazásával. E tevékenységekhez járul a szöveg vizuális összetevőinek értelmezése különféle digitális, informatikai alapú műfajokban. A szövegértés fejlesztése eljut oda, hogy a tanuló kritikai és kreatív olvasással képes szakmai-tudományos, publicisztikai – írott, audiovizuális, digitális környezetben megjelenő – szövegek, metaforikus, metonimikus jelentésének feltárására, értelmezésére, manipulációs szándékok, technikák felfedezésére, szépirodalmi, szakmai, publicisztikai szóbeli és írásos szövegek értékelésében a szerkezeti és stiláris egység, a vizuális megformáltság, a kifejtettség és információs gazdagság fölismerésére, értékelésére. Ismeri hivatalos írásművek (meghatalmazás, elismervény, jegyzőkönyv, szakmai önéletrajz) jellemzőit, és képes önálló (kézi és digitális) szövegalkotásra e műfajokban. Képes a konnotatív jelentések felfedezésével a szépirodalmi művek üzenetének teljesebb megértésére.

Az irodalomtanítás feladata – szoros együttműködésben az anyanyelvi képességgel – az olvasott, feldolgozott irodalmi művek érzelmi, gondolati befogadásának támogatása, a művek műfaji természetének megfelelő szöveg-feldolgozási eljárások megismerése, alkalmazása (pl. a kontextus, a téma, a műfaj megállapítása, jelentésrétegek feltárása). E szövegfeldolgozási eljárások keretében különböző műfajú és hangnemű lírai alkotások értelmezése, költői képek, alakzatok, szókincsbeli és mondattani jellegzetességek jelentésteremtő szerepének megértését elősegítő elemző-értelmező tevékenységek, a költői nyelvhasználat összetettségének felismertetése, a grammatikai eszközök funkciójának tudatosítása.

A 9–10. évfolyam továbbfejleszti a narratív és a dráma műneméhez tartozó művek megértését, melynek része az epikus és a drámai történetmondás, idő-, tér- és cselekményszervezés, illetve jellemalkotás közötti különbségek megfigyelése, a drámai közlésmód jellemző szövegtípusainak felismertetése különböző szövegfeldolgozási eljárásokkal, kreatív tevékenységekkel. Mind a művek hatásának, mind mélyebb megértésének feltétele az előreutalások, késleltetések és az elbeszélő művek motivikus-metaforikus szintjének értelmezése, továbbá a művekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák megbeszélése, értelmezése, megvitatása.

Az irodalmi műveltség épüléséhez hozzájárul, ha a tanulók képessé válnak az olvasott, különböző korú és világlátású művekben megjelenített témák, élethelyzetek, motívumok, formai megoldások közötti kapcsolódási pontok azonosítására, megértésére, a megismert korszakok, művek máig tartó kulturális, irodalmi hatásának megértésére, konkrét példák felidézésére. Kívánatos, hogy tudásukat alkalmazni tudják, például szövegek kapcsolatának és különbségének felismerésében, értelmezésében (pl. tematikus, motivikus kapcsolatok,

utalások, nem irodalmi és irodalmi szövegek, tények és vélemények összevetése. A gondolkodási képességet, az önkifejezést, a kreativitást fejlesztő feladathelyzet a megismert formák és stilisztikai, nyelvi sajátosságok alkalmazása a mindennapi történetmondásban, a kreatív írásban.

A tanulási képesség fejlesztéséhez, az önállóság növeléséhez járul hozzá a felkészítés egy-egy nagyobb anyaggyűjtést, önálló munkát igénylő, terjedelmesebb szöveg (pl. beszámoló, ismertetés, esszé, egyszerűbb értekezés) írására; verbális és nem verbális (hangzó és képi) információk célszerű gyűjtésére, szelekciójára, rendszerezésére, kritikájára és felhasználására. Mind a magyar nyelv, mind az irodalomtanítás feladata az információ-felhasználás normáinak (pl. a források megjelölését, idézést) közvetítése. Elvárható önálló műelemzés készítése adott szempont/ok szerint.

Magyar nyelv
9. évfolyam
Heti óraszám: 2 óra
Évi óraszám: 72 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kommunikáció, tömegkommunikáció	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. A beszéd zenei eszközei, nem verbális kommunikáció. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés stb.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallott szöveg megértésének fejlesztése (üzenet, szándék, hatás). A szövegértési és szövegalkotási készségek fejlesztése annak érdekében, hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve a tanuló képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, illetve kritikai feldolgozására a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepeinek (kontextus) megfelelően.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A beszédhelyzetnek megfelelő adekvát nyelvhasználat: szövegszerkesztés élőszóban, szó- és beszédfordulatok, kommunikációs helyzetek a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus) megfigyelése.</p> <p>A kommunikációt kísérő nem nyelvi jelek lehetőségeinek és korlátainak megtapasztalása: az élőszó zenei kifejezőeszközei, nonverbális kommunikáció.</p> <p>A testbeszéd, a térközsabályozás szerepének ismerete, tudatos alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben; dekódolása a hétköznapi kommunikációs helyzetekben és a tömegkommunikációban.</p> <p>A különféle kommunikációs helyzetekben elhangzó üzenetek</p>		<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> médiaműfajok és jellemzőik; médiatudatosság, a média társadalmi hatása.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> beszédhelyzetek, dramatikus játékok.</p>

<p>céljának dekódolása, az üzenetek manipulatív szándékának felismerése.</p> <p>A személyközi kommunikációs helyzetek megfigyelése, a kommunikáció folyamatának elemzése a tanult szakkifejezések alkalmazásával.</p> <p>A kommunikáció típusainak, jellemzőinek megismerése: személyes, csoportos, nyilvános és tömegkommunikáció.</p> <p>A tömegkommunikáció jellemzői, funkciói, megjelenési formái, nyelvi és képi kifejezési formái.</p> <p>Néhány tömegkommunikációs műfaj megismerése.</p> <p>Az új „szóbeliség” (skype, chat) jelenségei és jellemzői.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> A vizuális kommunikáció különböző formái; megkülönböztetés, értelmezés.</p>
--	---

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás).</p> <p>Kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai szerep, kapcsolatfelvétel, - fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák), tömegkommunikáció.</p> <p>Tájékoztató műfaj (hír, közlemény, tudósítás, riport, interjú).</p> <p>Véleményközlő műfaj (kommentár, glossza, jegyzet, olvasói levél, ismertetés, ajánlás).</p>
---------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvi szintek, a nyelv grammatikai jellemzői	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Hangtani, alaktani, szótani, szószerkeztani és mondattani ismeretek és azok megfelelő használata az írott és szóbeli szövegalkotás folyamatában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi szintek elemző áttekintése révén az analitikus gondolkodás, a nyelvi tudatosság fejlesztése. A nyelvi elemek értő, elemző használatának fejlesztése. A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismertetése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Hangtani ismeretek: a magyar hangállomány ismerete, magánhangzók és mássalhangzók rendszere, a hangok alapvető képzési, ejtési jellemzői.</p> <p>A hangkapcsolódási szabályosságok típusai és a helyesírás összefüggése.</p> <p>A magyar hangrendszer nyelvjárási eltéréseinek megfigyelése, valamint egy tanult idegen nyelvi hangrendszerrel történő összehasonlítás.</p> <p>Alaktani sajátosságok: a szótó, a szóelemek szerepe és funkciója, kapcsolódási szabályaik.</p> <p>A szavak szófaji rendszerbe sorolásának kritériumai, hagyományai, egy lehetséges szófaji rendszer megismerése.</p> <p>A szószerkezet fogalma, a szintagmák típusai, szerepük a mondat felépítésében, mondatbeli viszonyaik, a vonzatok.</p> <p>A mondatrészek fogalma, fajtái, felismerésük mondatban, helyes</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv hangtana, alaktani szerkezete, szóalkotási módjai, mondat szerkezete.</p>

<p>használatuk a mondatok felépítésében.</p> <p>A mondat fogalma, a mondat szerkesztettség és mondatfajta szerinti típusai, az egyszerű és összetett mondatok típusainak felismerése, elemzése, a helyes mondatszerkesztés a gyakorlatban.</p> <p>A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtanával, alaktani szerkezetével, szóalkotási módjaival, mondatszerkezetével.</p> <p>A nyelvi szintek elemzéséről, rendszeréről tanultak fogalmi <u>szintű megnevezése</u>, rendszerező áttekintése.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hang, fonéma, hangtörvény, szóelem (morféma): szabad és kötött morféma, szótó, képző, jel, rag.</p> <p>Szófaj: alapszófaj, viszonszó, mondatzó.</p> <p>Szószerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma.</p> <p>Mondatrész: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző. Vonzat.</p> <p>Mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Szövegértés, szövegalkotás</p>	<p>Órakeret 13 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A szöveg tartalmának, céljának megfelelő jegyzetelési technika kialakítása.</p> <p>A társalgás általános szerkezetének, szabályszerűségének megfigyelése. A leggyakoribb hivatalos szövegtípusok szerkezetének, formájának megismertetése, tárgyyszerű és funkcionális hivatalos szövegek alkotásának képessége.</p> <p>Az esszéírás technikájának megismerése és alkalmazása különböző témájú és típusú esszé írásakor.</p> <p>A kritikai gondolkodás és a felelősségérzet fejlesztése elektronikus, internetes szövegtípusok hitelességének, megbízhatóságának vizsgálata, az internetes szövegek adta nyilvánosság etikai, jogi kérdéseinek értelmezése során.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>Önálló szövegfeldolgozás a szövegbefogadás céljának megfelelő olvasási stratégia és szöveg-feldolgozási mód megválasztásával.</p> <p>A szöveg és kép összefüggése. Hatékony jegyzetelési és vázlatírási technikák megismerése, adekvát alkalmazásuk.</p> <p>Különböző magánjellegű és hivatalos szövegek szerkezetének, jellemzőinek megismerése, hivatalos szövegek alkotásának képessége.</p> <p>Szövegátalakító gyakorlatok szempontváltással, a kommunikációs</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> különböző típusú források feldolgozása; esszéírás.</p> <p><i>Valamennyi tantárgy:</i> vázlatírás, jegyzetelés.</p> <p><i>Informatika:</i></p>	

<p>célnak megfelelően: adott szempontok és terjedelem szerinti szövegtömörítés, szövegbővítés.</p> <p>Az anyaggyűjtés módjai írott és nem írott források felhasználásával, az idézés szabályai.</p> <p>Önálló, több forrástípusra is kitérő könyvtári anyaggyűjtés (katalógus- és adatbázis-használat, forráskiválasztás, visszakeresést biztosító jegyzetelés) és az információknak a feladatnak megfelelő alkotó és etikus felhasználása. Pontos forrásmegjelölés.</p> <p>Az esszé típusai, jellemzői, az esszéírás folyamata.</p> <p>A tanulmány, az értekezés jellemzői, kidolgozásának állomásai.</p> <p>Néhány, gyakoribb internetes szöveg szerkezetének, megjelenésének, közlési szándékának megfigyelése, a tapasztalatok felhasználása a szövegbefogadáskor, az internetes szövegek nyilvánosságának kérdése, etikája.</p> <p>Internetes szövegalkotási gyakorlatok (pl. szöveges adatbázis, forrásjegyzék összeállítása, fórum, blogbejegyzés írása).</p>	<p>információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, szöveges adatbázis, az internethasználat jogi, etikai kérdései.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hivatalos levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, meghatalmazás, elismervény. Esszé, értekezés, tanulmány.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírási ismeretek	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Helyesírási alapelvek felismerése, használata, írásjelek adekvát használata, helyesírási szótárak ismerete és használata a gyakorlatban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi normaérzék, a normakövető írás fejlesztése. A helyesírás rendszerszerűségének megismertetése. A hibajavítási képesség és az önkorrekciónak fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A helyesírás alapelvei, megismert főbb szabályszerűségei. A szöveg központozásának szabályai, használata, az írásjelek funkciója.</p> <p>Szövegelemzési gyakorlatok a központozás szerepének tanulmányozására.</p> <p>Helyesírási gyakorlatok az egybe- és különírás, a gyakoribb tulajdonnevek írására stb.</p> <p>Idegen szavak helyesírása, a latin betűs szavak átírása. Helyesírási szótárak, elektronikus helyesírás-ellenőrző programok szerkezetének és működésének megismerése, használatuk az iskolai és a mindennapi szövegalkotásban.</p> <p>Az internetes szövegek eltérő helyesírásának, jelhasználatának funkciója.</p> <p>A normától való eltérés stilisztikai hatásának felismerése, értelmezése.</p>		<p><i>Minden tantárgy:</i> helyesírás.</p> <p><i>Informatika:</i> helyesírás-ellenőrző programok ismerete, használata.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Helyesírási alapelv, nyelvi norma.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Jelentésstan	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Befogadói, jelentéselemzési tapasztalatok. Szókincs, világismeret. Az azonos alakú, többjelentésű és a rokon értelmű szavak, alkalmazásuk a beszélt és írott szövegalkotásban. Közmondások, szólások jelentésének és eredeti funkciójának ismerete, nyelvi és nem nyelvi kommunikációs üzenetek jelentése. Közismert egynyelvű szótárak önálló használata (pl. értelmező, szinonima).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hangalak és jelentés viszonyának felismerése, értelmezése különböző beszédhelyzetekben. A mondat és szövegjelentést meghatározó tényezők felismerése. A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés felismerése mondat-átalakítási gyakorlatokkal. Nyelvünk gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A szavak jelentésének szerkezete, jelentéselemek. A hangalak és jelentés viszonya, jelentésmező. Motivált és motiválatlan szavak felismerése, használata. A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használati köre. A mondat és szövegjelentés. A jelentés szerepe a nyelvi szerkezetek kialakításában. A jelentés és a nyelvi-grammatikai funkció összefüggése. A szórend jelentésváltozatainak megfigyelése, hatásértelmezés. Egynyelvű szótárak használata.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> motivált, motiválatlan szavak, szórend.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Etika; Filozófia:</i> kifejezések köznyelvi és tantárgyi jelentése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály. Denotatív, konnotatív jelentés. Metaforikus jelentés. Motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó. Egyjelentésű, többjelentésű szó, homonima, szinonima, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés.</p>	

Az elsajátított ismeretek gyakorlása	7 óra
---	--------------

A továbbhaladás feltételei

Kellő tempójú, olvasható írás, a szöveg megértését biztosító olvasás, felolvasás.

A kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználat. A címzettnek, a témának, a beszédhelyzetnek megfelelő fogalmazás. A tömegkommunikáció gyakori műfajairól, eszközeikről és hatásukról szerzett alapvető ismeretek birtokában véleményalkotás, kritikus magatartás befogadásukban. Az irodalom és az olvasó kapcsolatában a sajátos kommunikációs viszony fölismerése.

Jártasság szövegelemző eljárásokban: a tételmondat kiemelése, tömörítés megadott terjedelemben, szövegfeldolgozás megadott kérdések alapján. A szöveg szerkezetének, témahálózatának fölismerése. Az olvasott szépirodalmi szövegek szó szerinti és többletjelentésének megkülönböztetése. A szövegfonetikai eszközök és pragmatikai szintű jelzések szerepének fölismerése a szövegek értelmezésében. Szabatos, világos fogalmazás: a kommunikációs helyzetnek megfelelő szövegfelépítés. Vizuális kifejező elemek alkalmazása írott és digitális szövegekben. A művek szereplőinek jellemzése egy másik szereplő nézőpontjából.

A magyar helyesírás alapelveinek ismerete, alapvető helyesírási készség. Jegyzet és vázlat készítése írott szövegről, előadásról. Könyvtárhasználati tájékozottság.

Magyar nyelv
10. évfolyam
Heti óraszám: 1 óra
Évi óraszám: 36 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szöveg	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	A szövegértési és szövegalkotási képesség megfelelő szintje: szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. Elbeszélő, magyarázó, dokumentum típusú szövegek kommunikációs funkcióinak, fő jellemzőinek ismerete. Beszélte és írott nyelvi, továbbá internetes szövegek eltéréseinek azonosítása. Rendszeres könyv- és könyvtárhasználat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban. A szöveg általános szerkezetének, a szövegértelem összetevőinek megfigyelési és értelmezési képességének fejlesztése a legjellemzőbb szövegtípusokon. A valamilyen szempontból egymással összefüggő szövegek közötti értelemhálózat felismertetése. A szövegelemző képességek fejlesztése: a szövegfeldolgozás módjainak gyakorlása a feladatnak megfelelő leghatékonyabb olvasástípus alkalmazásával.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A szöveg fogalma, jellemzőinek megfigyelése, megnevezése, rendszerezése.</p> <p>A szóbeliség és az írásbeliség hatása a szövegformálásra. A szóbeli és írott szövegek szerepe, eltérő jegyei. A szövegfonetikai eszközök és az írásjegyek szövegértelmező szerepe.</p> <p>A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek.</p> <p>A szövegértelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje.</p> <p>Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati szinterek szerint. A legjellegzetesebb szövegtípusok: a beszélt nyelvi társalgási és az írott monologikus szövegek.</p> <p>Szövegek köziség, az internetes szövegek jellemzői.</p> <p>Az írott és internetes szövegek összehasonlítása, az eltérő és azonos jegyek megfigyelése, megnevezése.</p> <p>Az internetes adatkeresés, szöveghálók, az intertextualitás kezelése, a különböző forrásokból származó adatok megbízhatóságának és használhatóságának kérdései.</p> <p>A különböző forrásból származó információk megadott szempontok szerint való összehasonlítása, megvitatása, kritikai következtetés levonása.</p> <p>Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a forrásszövegek típusai.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> az idegen nyelvi szöveg/ek kultúrafüggő felépítése.</p> <p><i>Biológia-egészségtan; Fizika; Kémia; Földrajz:</i> a természettudományos ismeretterjesztő, illetve szakszövegek témahálózata, szókinccse, felépítése.</p>

A szövegértés, szövegfeldolgozás technikája, olvasási típusok és stratégiák.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet. Szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz. Szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím). Szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv). Nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés). Intertextualitás.</p> <p>Szövegtípus (monologikus, dialogikus és polilogikus; beszélt, írott, elektronikus; spontán, tervezett). Szövegműfaj (elbeszélő, leíró, érvelő). Nyelvhasználati szinterek szerinti szövegtípus (mindennapi, közéleti és hivatalos, tudományos, sajtó és média, szépirodalmi). Szövegfonetika (hangsúly, hanglejtés, hangerő, szünet, beszédtempó).</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Stilisztikai alapismeretek	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Befogadói és műelemzési tapasztalatok, alapvető szóképek és alakzatok, nyelvi játékok, kreatív írás. Stílusregiszterek, nyelvi magatartás, nyelvi norma.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak megtapasztalása, hogy a nyelvi elemek stílusértéke a konkrét szövegben, nyelvhasználatban kap szerepet; a stílust befolyásolja a beszélő, a kommunikációs helyzet, a megnyilatkozás célja.</p> <p>A megismert jelentéstani, stilisztikai, a szövegtani jelenségek felismerése és alkalmazása a műelemzésben, a mindennapi élet nyelvi jelenségeinek megítélésében, szövegalkotásban.</p> <p>A közlési szándéknak és beszédhelyzetnek megfelelő stílusréteg, stílusárnyalat és stílus eszköz használata.</p> <p>A fogalmi, a kreatív gondolkodás, a szövegértelmező képesség fejlesztése.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A jellegzetes stílustípusok (stílusárnyalatok) megismerése (pl. a társalgás bizalmas vagy közömbös), felismerése, hatásának elemzése.</p> <p>A nyelvi szintek alkalmi és a szótárakban jelölt állandó stílusértékének megfigyelése, felismerésük, valamint alkalmazásuk a szövegalkotásban.</p> <p>A leggyakoribb stílusrétegek jellemzőinek megismerése, felismerése, elemzése, összefüggésben a szövegtani jellemzőkkel.</p> <p>A szövegek stílusának, jelentésének a befogadóra tett hatásának (stílushatás) megtapasztalása, vizsgálata; stílusgyakorlatok, szövegtranszformációk.</p> <p>A stíluselemek, stílus eszközök szerepének értelmezése művészi és mindennapi szövegekben (jelentésfeltáró, hatáselemző gyakorlatok).</p> <p>A helyzetnek, kommunikációs célnak megfelelő stílus eszközök</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> különböző forrásszövegek stílusjellemzői.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> beszélt nyelvi stílusregiszterek.</p> <p><i>Biológia-egészségtan; Fizika; Kémia;</i></p>

	<p>tudatos használata a szövegalkotásban. A metafora funkciója és használata a mindennapi, továbbá a publicisztikai és a tudományos nyelvhasználatban.</p>	<p><i>Földrajz:</i> metaforák a természettudományos szövegekben.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> drámajáték; társalgási stílusárnyalatok megjelenítése.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> nyilvános megnyilatkozások, különféle műsortípusok, illetve internetes felületek jellemző stílusregiszterei.</p> <p><i>Informatika, könyvtár:</i> kézikönyvek, egynyelvű szótárak használata.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ költői kép, allegória,</p>	<p>Stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.). Stílusérték (alkalmi és állandó). Stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi). Stílushatás.</p> <p>Szóképek (metafora, hasonlat, szinesztézia, metonímia, szinekdoché, összetett szimbólum).</p> <p>Alakzat (ellipszis, kötőszóhiány, ismétlődés, gondolatritmus, oximoron). Mondatstilisztikai eszköz (verbális stílus, nominális stílus, körmondat). Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés, alliteráció, áthajlás, figura etimologica, expresszivitás, eufemizmus, evokáció, archaizálás, egyéni szóalkotás, poétizáció.</p>	<p>fogalmak</p>

Az elsajátított ismeretek gyakorlása

4 óra

A továbbhaladás feltételei

Tájékozottság a különféle beszédhelyzetek megítélésében; megfelelő stílus és magatartás váratlan, új kommunikációs helyzetben is.

Lényegre törő, világos felépítésű közlés a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformában. A mindennapi élet problémáiról, irodalmi, művészeti élményekről vélemény kifejtése szóban és írásban, különféle műfajokban: kommentár, ajánlás, kísértékezés. Szövegformálási, -szerkesztési, stilisztikai és helyesírási hibák önálló javítása. A hosszabb fölkészülést igénylő szóbeli és írásbeli feladatok megoldásához önálló könyvtári munka, megadott vagy önállóan kialakított szempontokat követő anyaggyűjtés, az információfeldolgozás szabályainak megtartásával.

A tanult stilisztikai jelenségek megnevezése, alkalmazása a szakmai-tudományos, szépirodalmi szövegek értelmezésében. A helyesírás értelmező szerepének megfigyelése különféle műfajú szövegekben. Adott szempontú műelemzés készítése közösen fel nem dolgozott kisepikai és lírai alkotásról. Nagyepikai és drámai művek szóbeli és írásbeli bemutatása. Művek összehasonlítása adott tematikai, poétikai szempontok követésével. Jellemző hőtípusok, jellegzetes konfliktushelyzetek bemutatása, értelmezése. Stílusirányzatok jellemző vonásainak bemutatása néhány irodalmi és képzőművészeti alkotásban (az impresszionizmustól a szürrealizmusig).

11–12. évfolyam

A magyar nyelvi képzés célja a szövegelemzési jártasság fokozatos bővítése a tanult szövegtani, jelentéstani, stilisztikai, retorikai ismeretekkel; a kritikai érzék továbbfejlesztése különféle műfajú és témájú és megjelenésű (pl. multimédiás-digitális, audiovizuális) szövegek értelmezésében, szerkezeti és stiláris minőségének értékelésében, saját szövegek alkotásában.

A tevékenységek iránya kiterjed a nyelvi norma és a társadalmi igény összefüggéseinek vizsgálatára, a saját nyelvhasználat kontrolljára; a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvváltozatok szókincsének, elem- és szabálykészletének tudatos használata. A nyelvi tudatosság fejlesztésének része a helyesírási ismeretek kibővítése. A tanulási képesség továbbfejlesztése, az önálló adatgyűjtés módszereinek kiegészítése a könyvtári katalógusok, bibliográfiák használata mellett a számítógépes adatbázisokkal, az internet kínálta lehetőségekkel.

A nyelvi képzés életszerű, gyakorlati tudásösszetevője a kommunikációs zavarok felfedezése, értelmezése, kezelési módok keresése.

A nyelvi magatartás és az általános nyelvi kultúra részeként cél a retorikai tudás növelése, ennek keretében néhány klasszikus és mai szónoki beszéd, értekezés műfaji jellemzőinek megfigyelése (szerkesztésmód, nyelvi kifejezésmód, retorikai eszközök használata); az érvelés technikájának megismerése és alkalmazása: érvek, ellenérvek felsorakoztatása. Mind a problémamegoldó gondolkodást, mind a kreativitást növeli, ha a tanuló ismeri a deduktív vagy induktív érvelést, a cáfolat módszereit; képes szónoklatnak, alkalmi beszédnek vagy ezek egyes részleteinek önálló kidolgozására. Retorikai tudását megfelelően képes használni a tanulásban és a társadalmi nyilvánosságban.

Elvárt a kellő tájékozottság a magyar nyelv rokonságáról, típusáról, helyéről a világ nyelvei között, továbbá a legfontosabb nyelvemlékeink (*A Tihanyi apátság alapítólevele*, *Halotti beszéd*, *Ómagyar Mária-siralom*) megismerése.

A nyelvi tanulmányok eredményeképpen a tanuló képes hosszabb fölkeszülést igénylő szóbeli és írásbeli feladatokhoz adott, illetve önállóan kialakított szempontokat követő anyaggyűjtésre és válogatásra többféle forrásból, jegyzet, vázlat, hivatkozás, forrásjegyzék készítésére.

A nyelvtörténeti és leíró nyelvtani ismeretek birtokában kész felelős magatartásra a magyar nyelv értékeinek őrzésében. A magyar nyelv rendszeréről, a beszédnek a társadalomban és az egyén életében betöltött szerepéről tanultak áttekintésével fölkeszül az érettségire és a továbbtanulásra.

Az irodalomtanítás alapvető célja irodalmi művek olvasása, értelmezése, megvitatása. A műveltségépítés szempontja a hagyományos műnemi és műfaji keretek átalakulásának, megszűnésének megfigyelése, megnevezése és értelmezése: új regénytípusok és regényszerkezetek, a tárgyias líra, az összetett hangneműség, a groteszk és az ironia szerepének megértése.

Az irodalmi olvasmányok jellegéből következően fejlesztési cél a magyar és az európai hagyományok és a modernség együtthatásának, egyedi megjelenési formáinak észrevétele, megnevezése az életművekben, az egyes alkotásokban; stílusirányzatok jellemző, esetleg mozgalmoszerű vonásainak bemutatása néhány irodalmi és képzőművészeti alkotásban; a tárgyalt korszak stílusirányzati sokszínűségének megismerése, az egyes irányzatok egymás mellett éléséből néhány következtetés megfogalmazása.

Az irodalomértést elmélyítő, az önkifejezést, a gondolkodást támogató tevékenység művek összehasonlítása adott tematikai, poétikai szempont követésével szóban és írásban; nagyepikai és drámai művek szóbeli és írásbeli (pl. prezentáció) bemutatása különböző nézőpontból, illetve különféle címzetteknek, önálló műelemzés készítése közösen fel nem dolgozott kisepikai és lírai alkotásról többféle elemzési szempont alkalmazásával. Mind az érvelő lépcsőget, mind a szociális kompetenciák, mind az erkölcsi gondolkodás fejlesztését

támogatja a jellemző hóstípusok, jellegzetes élethelyzetek, konfliktushelyzetek (pl. szerelem, megbocsátás, felnőtté válás, bűn, bűnhődés, hazugság, kiszolgáltatottság), személyiségdilemmák felfogása, értelmezése, megvitatása.

Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztését célozza néhány szerző és mű utóéletének, hatásának megfigyelése az irodalmi hagyományban, a kortárs irodalomban, más művészeti ágakban.

Alapvető irodalomszemlélet az irodalmi művek egymásra utaltságának megértése és ennek például az irodalmi szövegek összekapcsolódását bizonyító szövegek gyűjtése, megfigyelése, a rájátszás, az evokáció, intertextualitás, reflexió példáinak elemzése, végül annak néhány példával való bizonyítása, hogy az irodalom egyrészt folyamatos, másrészt történetileg változó hagyomány. E témakörbe tartozó tevékenység műfaji, poétikai fogalmak változó jelentésének megfigyelése, bizonyítása, a szépirodalom nyelvének megváltozását jelző jelenségek megfigyelése. Az önálló ismeretszerzés elengedhetetlen feltétele a rendszeres könyvtárhasználat (ide értve az internet adta lehetőségeket is), azaz az ismeretterjesztő (például műelemző, művelődéstörténeti, művészettörténeti, nyelvészeti) irodalom – audiovizuális, digitális források – alkotó felhasználása feljegyzés, beszámoló, értekezés, kiselőadás, hozzászólás, prezentáció formájában. E tevékenység része a hosszabb főkészülést igénylő szóbeli és írásbeli feladatokhoz adott, illetve önállóan kialakított szempontokat követő anyaggyűjtés és válogatás többféle forrásból, jegyzet, vázlat, hivatkozás, forrásjegyzék készítése.

Az önálló tájékozódás igényével is összefügg a nyitottság a jelenkori irodalmi szövegek befogadásában, megértésében a szokatlan szerkezetű, nyelvhasználatú művek, a magyar és az európai szöveg-hagyományt újraíró, újraértelmező művek befogadása iránt. E témakörben is kívánatos a tájékozódás a kortárs irodalmi nyilvánosságban, például antológiákban, az irodalmi ismeretterjesztés (könyvajánlás, könyvismertetés) műfajaiban, a televíziós, a filmes adaptáció néhány kérdésében.

Cél az irodalom határterületeihez tartozó modern kori alkotások feldolgozása, egy-két tipikus írott, digitális és filmes-audiovizuális műfaj megismerése. A kortárs irodalmi élethez tartozik az irodalom megjelenéseinek kutatása, felismerése más közegekben (pl. filmen, rajzfilmen, televízióban, képregényben, hangzó közegben – pl. hangoskönyv, rádiójáték, megzenésített vers –, digitális közegben – pl. internetes közlés, multimédiás kiadás –); az adaptáció, a műfajcsere jelensége, jellegzetes megoldásai a posztmodern, kortárs magas művészeti és szórakoztató művekben. Fontos feladat a szórakoztató irodalom hatásának, vonzerejének és csapdáinak értelmezése (pl. tipikus műfajainak, helyzeteinek, motívumainak bemutatása, kultuszalkotások megismerése).

A továbbtanulásra való főkészülésként feladattá tehető egyéni „kutatómunka” alapján nagyobb lélegzetű dolgozat megírása, prezentáció készítése a könyvtárhasználat, digitális források alkalmazása, szakszerű anyaggyűjtés, rendezés, kidolgozás, forrásjelölés tudásanyagának hasznosításával; tematikus tájékozódás nyomtatott és elektronikus ismeretterjesztő információforrásokban (például irodalmi adatbázisok, CD-ROM, magyar elektronikus könyvtár), irodalmi és más kérdések megvitatásához információk kiválasztása és újrendezése.

A szűkebb régióhoz, településhez, a hazához való kötődés érzését erősíti a tájékozódás a régió, a település kulturális, irodalmi hagyományaiban a helyi kultúraközvetítő intézmények körében.

Magyar nyelv
11. évfolyam
Heti óraszám: 1 óra
Évi óraszám: 36 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kommunikáció	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Gyakorlott, tudatos szóbeli kommunikáció.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A különböző kommunikációs színtereknek és helyzeteknek megfelelő nyelvi és nem nyelvi jelek használata. Az egyes helyzetek által megkívánt formák megsértésének dekódolása, a szándék felismerése, megfelelő kezelése. A kommunikációs zavarok felismerésére és feloldására néhány taktika elsajátítása. A manipulációs szándékok felismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Tájékozottság különféle beszédhelyzetek megítélésében; megfelelő stílus és magatartás megtalálása ismeretlen kommunikációs helyzetben is. Kommunikációs zavarok felfedezése, elhárítása. A mindennapi társalgásban, a nyilvános kommunikációs színtereken, valamint az internetes felületeken előforduló manipulációs szándékok, hibás következtetések felismerése. A reklámok, internetes felületek verbális és nem verbális közlési szándékának felismerése.		<i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> reklám, meggyőzés, manipuláció. <i>Vizuális kultúra:</i> képi közlés. <i>Dráma és tánc:</i> szituációk, dialógusok értelmezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikációs zavar. Manipuláció.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Retorika	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A kommunikációs funkciók ismerete, alkalmazása. Érvelő szövegek értelmezése és alkotása. Stilisztikai és jelentéstani ismeretek. Kulturált véleménynyilvánítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A klasszikus retorika alapfogalmainak megismertetése, ezek alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban. A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése. Önálló beszéd megírásához, annak a hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása. A szónok tulajdonságai, feladatai.		<i>Történelem,</i> <i>társadalmi és</i>

<p>A szóközi beszéd kommunikációs funkciói. A beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig. Az érv felépítése. Az érvelés logikája, technikája; az érvek elrendezése. Az érvelési hibák. A cáfolat módszerei. A kiselőadás és a vizsgafelelet felépítése. A hatásos előadásmód eszközei. Az előadás szemléltetésének módjai: bemutatás, prezentáció stb. A hatásos meggyőzés és véleménynyilvánítás nyelvi (mondat- és szövegfonetikai eszközök) és nem nyelvi kifejezésbeli eszközei a különféle szövegműfajokban, az audiovizuális és multimédiás közlés különböző formáiban. A hivatalos felszólalás, hozzászólás gyakorlása különböző helyzetekben. Monologikus szöveg (előadás, beszéd) és memoriter kifejező tolmácsolása.</p>	<p><i>állampolgári ismeretek:</i> antik szónokok, neves magyar szónoklatok (pl. Kölcsey, Kossuth, Deák). Közéleti megnyilatkozások retorikája.</p> <p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> a meggyőzés, befolyásolás, a hatás eszközei.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> a színpadi beszéd retorikai elemei, klasszikus monológok értelmezése.</p> <p><i>Matematika:</i> bizonyítás, érvelés, cáfolat.</p> <p><i>Filozófia:</i> Érvelési szerkezetek tudatosítása</p>
---	---

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Retorika, szónok, szónoklat, beszéd fajta (bemutató, tanácsadó, törvényszéki), alkalmi beszéd, meggyőző szövegműfaj (vita, ajánlás). Szónoklat, bevezetés (az érdeklődés felkeltése, a jóindulat megnyerése, téma megjelölés), elbeszélés, érv, cáfolat, befejezés (összefoglalás, kitekintés). Érv, tétel, bizonyítás, összekötőelem. Érvelés, indukció, dedukció.</p>
---------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Pragmatikai ismeretek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Szövegtani, jelentéstani és stilisztikai ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nyelv működésének, a nyelvhasználatnak a megfigyelése különböző kontextusokban, különböző cél elérésére. Annak megtapasztalása, hogy az emberek hogyan képesek a nyelvi szöveg által közvetített jelentésen túl is hatni, befolyásolni partnerüket, hogyan képesek megnyilatkozásaikkal akár cselekvéseket is végrehajtani. A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése: a magyar nyelv leggyakoribb udvariassági formái használati körének, nyelvi formáinak megfigyelése.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A nyelvhasználat a beszélgetés, a társalgás főbb összetevőinek a különféle beszédaktusok szerepének, megnyilvánulási formáinak megfigyelése, az együttműködési elvek tudatos használata, illetve megsértésük következményeinek megtapasztalása.</p> <p>A társalgásban előforduló néhány jellemző deixis forma szerepe.</p> <p>Az udvariassági formák használata.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> idegen nyelvi kommunikáció, udvariassági formák.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Megnyilatkozás.</p> <p>Társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás.</p> <p>Beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció).</p> <p>Deixis.</p> <p>Együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, mód, kapcsolódási).</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelv és társadalom	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A személyes és a tömegkommunikációval kapcsolatos ismeretek, nyelvi tudatosság, egyéni nyelvhasználat, stílusrétegek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nyelvhasználat társadalmi jelenségként való szemlélete. A vitakészség, a meggyőző érvelés fejlesztése: ismeret és véleményalkotás a nyelvtervezés néhány alapvető kérdéséről (nyelvvédelem és nyelvművelés).</p> <p>Nyelvi tudatosság növelése: a saját és a közvetlen környezet nyelvhasználatának azonos és eltérő vonásainak, valamint nyelvjárási szövegek jellemzőinek megfigyelése.</p> <p>Rendszerező, szintetizáló képesség fejlesztése: a tömegkommunikáció, valamint az információs társadalom nyelvhasználatra gyakorolt hatásának megfigyelése, érvek, adatok értelmezése.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlődési irányok, változások a mai magyar nyelvben. Nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia. Nyelvünk helyzete a határon túl. Hazánkban élő nemzetiségek nyelvhasználat. A nyelvi tervezés elvei és feladatai.</p> <p>A nyelvművelés fogalma, kérdései, feladata, szinterei; a nyelvi norma.</p> <p>A nyelvváltozatok rendszere, a vízszintes és függőleges tagolódásuk. A köznyelv jellemzői, használati területe.</p> <p>A nyelv társadalmi tagolódása szerinti csoportnyelvek, azok jellemző használati köre, szókinca.</p> <p>A szleng és az argó fogalma, kialakulásuk, jellemző előfordulásuk, funkciójuk.</p> <p>A nyelv területi tagolódása: a leggyakoribb nyelvjárásaink jellemzői, területi megjelenésük, a regionális köznyelv jellemzői.</p> <p>A határon túli magyar nyelvhasználat főbb adatai, tendenciái, a kétnyelvűség, kettősnyelvűség, kevert nyelvűség kérdései.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi nemzetiségek, bevándorló magyarság, szórványmagyarság kialakulásának történelmi, társadalmi okai, tendenciái.</p> <p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> az információs társadalom, mediatizált nyelvhasználat.</p>

<p>A nyelvváltozatot bemutató nyomtatott és elektronikus források (pl. szótárak, kézikönyvek, adatbázisok, honlapok) tanulmányozása.</p> <p>A tömegkommunikáció, valamint az információs társadalom hatása a nyelvhasználatra.</p>	<p><i>Földrajz:</i> a magyar nyelvhasználat területi tagolódása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, norma. Nyelvváltozat. Vízszintes és függőleges tagolódás (standard köznyelv, társalgási nyelv, irodalmi nyelv, dialektus, szociolektus). Nyelvjárás, regionális köznyelv, tájszó. Csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv. Szlang, argó. Kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség.</p>

<p>Az elsajátított ismeretek gyakorlása</p>	<p>4 óra</p>
--	---------------------

A továbbhaladás feltételei

A szöveg megértését biztosító néma olvasás, szöveghű felolvasás, kellő tempójú, olvasható, rendezett írás. A kommunikációs helyzetnek megfelelő hangnem, nyelvváltozat, stílusréteg kiválasztása. A művelt köznyelv (regionális köznyelv), illetve a nyelvváltozatok nyelvhelyességi normáinak ismerete.

Az érvelés alkalmazása irodalmi beszámolókból, mindennapi kérdések megválaszolásában és különféle tantárgyak feladatainak megoldásában. Definíció, magyarázat, egyszerűbb értekezés (kisértékezés) készítése a tanulmányi munkához kapcsolódóan. Hivatalos írásművek jellemzőinek ismerete és önálló szövegalkotás ezek gyakori műfajaiban. Az idézés szabályainak és etikai normáinak ismerete. Közéleti írásművek, néhány klasszikus és mai szónoki beszéd értelmezése.

Magyar nyelv
12. évfolyam
Heti óraszám: 1 óra
Évi óraszám: 31 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Általános nyelvészeti ismeretek	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Kommunikáció, jelentésstan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerező, szintetizáló képesség fejlesztése: általános, összefoglaló ismeretek a nyelvről, a nyelv és az ember viszonyáról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az ember mint nyelvhasználó lény; a nyelv, a kommunikáció és az ember elválaszthatatlan egysége.</p> <p>A nyelv mint jelrendszer, a nyelv mint a gondolkodás része. A nyelvek egyező és eltérő tulajdonságai, nyelvtipológia, főbb nyelvtípusok és jellemzőik (az anyanyelvhez és más, tanult, ismert nyelvek jellemző tulajdonságainak összehasonlító megfigyelése). Nyelvi identitás.</p> <p>Korlátozott kódú nyelvek: gesztusnyelvek, jelnyelvek.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> nyelvtípus, kommunikáció, nyelvi tolerancia.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a vizuális nyelv összetevői.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló).</p> <p>Korlátozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	<p>A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegalkotás.</p> <p>A papíralapú és számítógépes jegyzetelés technikájának, módjainak ismerete.</p> <p>Az elbeszélés, jellemzés, vélemény, esszé formai és tartalmi jellemzőinek ismerete. A kommunikációs célnak, műfajnak, címzettnek, kontextusnak megfelelő stílus eszközök alkalmazása.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Gondolkodásfejlesztés, az önkifejezés fejlesztése: a papíralapú és elektronikus szövegek eltérő és hasonló jellemzőinek megfigyelése.</p> <p>A szövegalkotási képesség fejlesztése: a megismert szövegtípusokban a közlés céljának, a helyzetnek megfelelő stílusban történő szövegalkotás. Esszéírási gyakorlatok.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Lényegre törő, világos fölépítésű, információban gazdag, kifejtett szöveg alkotása a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák valamelyikében (pl. digitális formában, multimédiás kiegészítésekkel).</p> <p>Kreatív gyakorlatok a mondat- és szövegszerkezet stiláris lehetőségeinek, a szavak hangulatának, stílusértékének, nyelvrétegbeli stiláris különbségének figyelembevételével.</p>		<p><i>Informatika:</i> szövegszerkesztési, könyvtárhasználati, információkeresési ismeretek.</p> <p><i>Filozófia:</i> A globális</p>

Az érvelő esszé szerkezete.	világ kihívásaira kínált erkölcsfilozófiai válaszok megfogalmazása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szövegalkotás, szövegszerkesztés, érvelő esszé.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtörténet	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A nyelvhasználat társadalmi jelenségként való szemlélete, néhány alapvető kérdése, a történetiség fogalma, a nyelv területi tagolódása, nyelvjárások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szinkrón és diakrón nyelv szemlélet fejlesztése. Kellő tájékozottság a magyar nyelv rokonságáról, típusáról, helyéről a világ nyelvei között. A magyar nyelv történeti korszakairól szerzett tudás összekapcsolása az irodalomtörténeti és történelmi tanulmányokkal. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése: a magyar nyelv eredetéről kialakított elméletek ismeretében elhatárolódás a tudománytalan nyelvrokonítástól, de nyitottság az újabb tudományos kutatások irányában.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Változás és állandóság a nyelvben. Nyelvtípusok és nyelvcsaládok, a magyar nyelv jellemzői. A magyar nyelv eredete, finnugor rokonságának bizonyítékai, története, kutatói. A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos eszközei.</p> <p>A nyelvtörténeti kutatások forrásai: kéziratos és nyomtatott nyelvemlékek.</p> <p>A magyar nyelv történetének főbb korszakai, a legfontosabb nyelvemlékeink (<i>A tihanyi apátság alapítólevele</i>, <i>Halotti beszéd</i>, <i>Ómagyar Mária-siralom</i>) megismerése. Nyelvtörténeti-nyelvtudományi kézikönyvek (pl. A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára – TESZ) megismerése, használata.</p> <p>Az összehasonlító nyelvtudomány módszerei.</p> <p>A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái.</p> <p>A nyelvújítás története, hatása, értékelése, ortológus-neológus vita főbb állomásai és szereplői, a magyar nyelv sztenderdizációja.</p> <p>A mai nyelvállapot néhány jellemzője.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i>: a magyar nép vándorlásának története, nyelvemlékek, kódexek.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Nyelvtípus, nyelvcsalád.</p> <p>Uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság.</p> <p>Ósmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor.</p> <p>Nyelvemlék (szórványemlék, vendégszöveg, kódex, ősnymotatvány).</p> <p>Ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó.</p> <p>Nyelvújítás, ortológus, neológus.</p> <p>Szinkrón és diakrón nyelv szemlélet.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismeretek a nyelvről	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A tanult anyanyelvi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező képesség, önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási, nyelvi ismeretek rendszerező áttekintése.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Etika; Filozófia; Idegen nyelvek: a nyelvről, a nyelvhasználatról szerzett ismeretek.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyelv, beszéd, kommunikáció, szöveg, nyelvi szint, retorika, stílus, jelentés, nyelv és társadalom, magyar nyelv, nyelvtörténet, nyelvi változás.	
Az elsajátított ismeretek gyakorlása		3 óra

A továbbhaladás feltételei

A megértést biztosító olvasni tudás; törekvés a rendezett, olvasható írásképre, megfelelő helyesírásra minden írásbeli munkában. A páros, a kisközösségi, a magán- és közéleti kommunikációról, a tömegkommunikációról tanultak alkalmazása az egyéni nyelvhasználatban, a különféle szövegműfajok értelmezésében.

Új szakmai, publicisztikai, gyakorlati szövegek megértése. Világos felépítésű, szabatos szöveg alkotása a mindennapi élet problémáiról, irodalmi élményekről szóban és írásban. A könyvtár lehetőségeinek felhasználása önálló feladatok megoldásához: szakszerű anyaggyűjtés, -feldolgozás, idézés.

Tájékozottság a magyar nyelv rokonságáról, típusáról, helyéről a világ nyelvei között, a magyar nyelv legfőbb történeti korszakairól, példák bemutatása a legfőbb nyelvi változásokról.

Nyelvtörténeti és irodalomtörténeti tanulmányok birtokában az olvasott irodalmi és nem irodalmi művek társadalmi-történelmi háttérének és a szöveg jelentésének értelmezése. Értekezés és esszé írása megfelelő helyesírással, nyelvhelyességgel, szabatos és egyéni stílusban, a szövegalkotás vizuális kifejező lehetőségeinek tudatos alkalmazásával. A megnyilatkozás témájának és céljának megfelelő hiteles szóbeli előadás, ismertetés, összegezés. Különböző korokban keletkezett alkotások tematikai, poétikai szempontú összevetése.

Irodalom 9.

Heti óraszám: 3 óra

Éves óraszám: 108 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegvilágok	Órakeret 4 óra		
Előzetes tudás	Szóbeliség, írásbeliség, népköltészet, népszerű irodalom, szépirodalom, elbeszélés, novella,			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalom fogalma, kialakulása, írásbeliség; irodalom, művészet összefüggései; az irodalom mint világalkotás, szövegvilág, fikció; a szövegköztiség (intertextualitás); a szerző-mű- befogadó kapcsolata			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan- eszközök	

<p>Az irodalom fogalma, eredete, szóbeliség és írásbeliség. Az irodalom mint világalgató.</p> <p>Szerző – mű – befogadó (Karinthy: <i>A cirkusz</i>)</p> <p>Az alábbi témák közül kettő: <i>Népszerű irodalom – szépirodalom; Az irodalom mint szövegvilág</i> (szabadon választott művek alapján)</p> <p><i>Műnemek, műfajok:</i> rendszerezés</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – pontosítja az irodalom és az írásbeliség, irodalom és művészet összefüggéseit – megismeri és értelmezi az irodalmi művek fikcionalitását, nyelvi megalkotottságát – tudatosítja a szépirodalom és a népszerű irodalom kapcsolatát, / megismeri a szövegek közti párbeszéd lehetőségeit / ismeri az irodalmi műnemek, műfajok rendszerét 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p>	<p><i>Történelem:</i></p> <p>őskor, írásbeliség kialakulása,</p> <p>a művészet mint emberi kifejezőeszköz</p>	<p>internetes kapcsolat</p> <p>filmrészletek</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>irodalom, szóbeliség, írásbeliség, esztétika, szépirodalom, fikcionalitás, nyelvi megalkotottság, lírai én, elbeszélő, beszédhelyzet, vershelyzet, időbeliség, irodalmi közlésfolyamat (szerző, mű, befogadó), megértés, értelmezés</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a világirodalom – görög mitológia, antik görög epika és líra			Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	<p>Mitológiai ismeretek, műnemek, epika (elbeszélés, monda), líra (dal, elégia, epigramma, himnusz, óda), időmértékes verselés. Műfordítás.</p> <p>Epikai és lírai művek elemzése, értelmezése. Elbeszélés és történet. A kompozíció meghatározó elemei. Zeneiség, ritmus. Költői képek típusai.</p>			
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla</p>			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak felismerése és tudatosítása, hogy az irodalomolvasás érzelmi, gondolati, erkölcsi és esztétikai élmények forrása. Más kultúrák megismerése iránti igény erősítése.</p> <p>Alapvető emberi magatartásformák felismertetése, megvitatása révén az erkölcsi és esztétikai érzék fejlesztése. Az irodalmi alpműveltség építése. Irodalmi alapformák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Hatásértelmezés, kapcsolatkeresés az antik-görög és a mai kultúra nagy hagyományaival, kódjaival.</p>			
Ismeretek/fejlesztési	követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
<p>Mitológiai történetek és hősök különféle feldolgozásokban; történettípusok.</p> <p>Homérosz: <i>Iliász</i> és <i>Odüsszeia</i> (részletek).</p> <p>Szemelvények a görög lírából (Anakreón, Szapphó, Alkaiosz).</p> <p>A szerzőkhöz, ill. hősökhöz kapcsolódó toposzok. Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatása, továbbélése</p>	<p>A tanuló</p> <p>– felismer, azonosít alapvető emberi magatartásformákat a mitológiai történetekben és eposzokban</p> <p>– megismer irodalmi alapformákat, műfajokat, motívumokat;</p> <p>– elemzi a történetmesélés formáit, az elbeszélői nézőpontokat és a narratív struktúra szerepét</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészít és</p> <p>Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> az antik görög művészet néhány alkotása; illusztrációk és irodalmi művek párhuzamai, későbbi korok témafeldolgozásai</p> <p><i>Földrajz:</i> tájékozódás térben.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az antik világ nagy szónokai, történetírói.</p>	<p>történeti atlasz, az antik világ atlasza,</p> <p>internetes kapcsolat, filmrészletek</p>

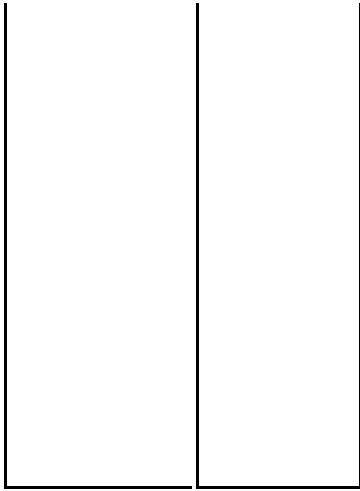
többféle értelmezésben az európai és a magyar irodalomban, képzőművészetben, filmen.	– felismeri a görög kultúra máig tartó hatását (archetipikus helyzetek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar szókincs).		<i>Matematika;</i> <i>fizika:</i> tudománytörténet; az antik világ tudományosságán ak öröksége. <i>Filozófia:</i> antik filozófusok, filozófiai irányzatok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szóbeliség, írásbeliség, antikvítás, mítosz, mitológia, eposz, eposzi konvenciók, kaland, utazás mint toposz; dal, elégia, epigramma, himnusz, időmértékes verselés, versláb, hexameter, disztichon, szapphói strófa, toposz			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és dráma – az antik színház és dráma			Orakeret 6 óra
Előzetes tudás	Dráma, tragédia, komédia, színház, előadás, párbeszéd, helyzet, jelenet, konfliktus.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövásznon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető erkölcsi értékek képviselése, azonosulás a példaadó emberi magatartásformákkal. Dialogikus művek befogadásának, értelmezésének képessége, az erkölcsi gondolkodás fejlesztése			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagkönyvek	

<p>Az antik görög színház jellemzői. Drámai előadások (tragédia és komédia), versenyjátékok.</p> <p>Szophoklész: Antigoné (és az Oidipusz király egy részlete)</p> <p>Az antik dráma hatása a drámatörténetre.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – képes dialogikus művek olvasására, befogadására, értelmezésére, egy drámarészlet előadására; – felismer különféle magatartásformákat <p>konfliktusokat, értékeket és hibákat (harmónia, mértéktartás, hübrisz); ezek elemzésével, értékelésével fejlődik erkölcsi érzéke;</p> <ul style="list-style-type: none"> – pontosítja a katarzis fogalmát; felismeri, hogy a befogadóra tett hatások változatosak; – képes a műről szóló vélemények kritikus befogadására. 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita</p>	<p><i>Vizuális kultúra; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> görög és római színházépítészet</p> <p>·</p> <p><i>Földrajz:</i> 1-2 fennmaradt antik színház helyének beazonosítása.</p> <p><i>Etika; filozófia:</i> Arisztotelész <i>Poétikájának</i> néhány alapvetése.</p> <p><i>Tánc és dráma:</i> színházművészet, színháztörténet.</p>	<p>internetes hozzáférés, drámaelőadások részletei</p> <p>képek a görög színházról, PowerPoint-bemutató</p>
<p>Kulcsfogalmak / fogalmak</p>	<p>színház, esztétikai minőség, tragikum, komikum, tragédia, komédia, dialógus, akció, dikció, alapszituáció, konfliktus, drámai szerkezet, kar, katarzis</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a világirodalomból – antik római irodalom			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Antik görög irodalom, homéroszi eposzok, műnemek, műfajok, időmértékes verselés.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Különböző magatartásformák megértésének és értékelésének képessége, azonosulás a példaadó erkölcsi értékekkel.</p> <p>Műfajok, versformák szervezői elveinek felismerése, befogadása. Hatásértelmezés, kapcsolatkeresés az antik római és a mai kultúra nagy hagyományaival, kódjaival.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<p>Szemelvények a római lírából és epikából.</p> <p>Catullus, Vergilius, Horatius néhány műve (vagy részletek).</p> <p>A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – azonosít, értékeli emberi magatartásformákat a művek, illetve a szerzők portréi alapján; – véleményezi a horatiusi életelvek érvényességét; – megismer irodalmi műfajokat, versformákat; – értelmezi a görög és római kultúra viszonyát; – felismeri a római kultúra máig tartó hatását 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek;</i> földrajz: az antik római kultúra kiterjedése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> korabeli művek és későbbi feldolgozások.</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>szövegrészletek</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	eposz, dal, óda, strófaszervezet, elégia, ekloga, episztola, ars poetica, átváltozástörténet			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a világirodalomból – Biblia			Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Bibliai történetek, az <i>Ó- és Újszövetség</i> néhány szereplője.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A bibliai történetek etikai vonatkozásainak tudatosítása. Bibliai élethelyzetek, magatartásformák, témák, motívumok megismerése, befogadásának képessége, továbbélő hatásuk tudatosítása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
<p>Szemelvények az <i>Ószövetségből</i></p> <p>Szemelvények az <i>Újszövetségből</i></p> <p>A bibliai hagyomány továbbélése az európai és a magyar szóbeli és írásos kultúrában (pl. szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban).</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismer/ felismer bibliai élethelyzeteket, magatartásformákat, témákat, motívumokat; – tudja néhány közkeletű bibliai szólás, állandósult kifejezés eredetét és jelentését; – ismeri a <i>Bibliához</i> kapcsolódó ünnepek, hagyományok eredetét, tartalmát; – tudatosítja a bibliai motívumok, témák, műfajok továbbélését a kultúrában; – ismeri a <i>Biblia</i> máig tartó hatását az európai irodalomra és művészetre (zene, képzőművészet, film; dramatikus hagyomány; 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés.</p> <p>Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita.</p>	<p><i>Vizuális kultúra;</i></p> <p><i>ének-zene:</i></p> <p>a Biblia hatása más művészeti ágakra;</p> <p>különböző korok bibliai témafeldolgozásai, különféle művészeti ágak példáival.</p>	<p>bibliai atlasz, internetes hozzáférés, biblikus témájú festménye k,</p> <p>Power-Point-bemutató zeneműrészletek</p> <p>internetes kapcsolat vagy CD-lejátszó</p>

	parafrázisok, adaptációk többféle művészeti ágból).			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Biblia, Ószövetség, Újszövetség</i> , kánon, teremtéstörténet, pusztulástörténet, zsoltár, próféta, evangélium, apostol, példabeszéd, apokalipszis			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a világirodalomból – az európai irodalom a 4–15. században (középkori)		Órakeret 8 óra	
Előzetes tudás	Himnusz, verses epika, rím, középkor.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kapcsolatkeresés az európai és a magyar irodalom nagy hagyományai, kódjaival. A történelmi és művelődéstörténeti korszakolás problémáinak (ókor- középkor- reneszánsz fogalmak koordinátái) megértetése, érzékenyítés a középkori irodalom sajátosságaira, műfajok, világkép, értékrend, néhány alkotás befogadásának támogatása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyag-összeállítások	
Szemelvények a 4–14. századi európai irodalomból, himnuszköltészet (Assisi Szt. Ferenc, J. da Todi), vallomás (Augustinus); legendák; hősi ének (Roland-ének), trubadúr- és lovagi költészet (W. von der Vogelweide), vágánsdalok. Dante: <i>Isteni színjáték</i>	A tanuló – megérti a történelmi és művelődéstörténeti korszakolás problémáit (ókor- középkor- reneszánsz fogalmak koordinátái); – megismerkedik a középkori irodalom jellegével az ókeresztény és középkori szakaszban; a vallásos és világi irodalom együttthatásával; – tud példákat hozni a különféle	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> a középkori építészet, képzőművészet, zene néhány alkotása. <i>Informatika:</i> tájékozódás a Villon-fordításokról.	internetes hozzáférés és képzőművészeti, kultúrtörténeti diasorok, PowerPoint bemutató

(részlet/ek a <i>Pokolból</i>). Villon művei (egy-két részlet a <i>Nagy testamentumból</i> , 15. sz.).	irodalomtípusokra (pl. kolostori, lovagi és vágáns irodalom), összhangban a korszak világgépével, értékrendjével; – felismeri az antikvitás hatását a középkorra; néhány szemelvény alapján értékeli Dante és Villon életművének jelentőségét.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	középkori irodalom, költészet, vágánslíra, rím, tercina, testamentum, balladaforma, refrén	himnusz, legenda, vallomás, trubadúr, lovagi		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Középkori nyelvemlékek	Órakeret 3 óra		
Előzetes tudás	Nyelvtörténeti alapismeretek, szórványemlék, szövegemlék, kódex, legenda, himnusz.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi és irodalmi hagyomány megbecsülése. Az anyanyelvi kultúra építése: a magyar kultúra legkorábbi emlékeinek megértése, értelmezése – összefüggésben a középkori írásbeliség szerepének, a nyelvemlékek jelentőségének tudatosításával. Művelődéstörténeti összefüggések megértése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyag	
Középkori írásbeliség, műfajok, nyelvemlékek.	A tanuló – értelmezi a magyar nyelvű kultúra legkorábbi	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők	<i>Történelem és állampolgári ismeretek</i> : a könyvkészít	internetes kapcsolat szövegrészletek

<p><i>Halotti beszéd és könyörgés;</i></p> <p><i>Ómagyar Mária-siralom.</i></p>	<p>emlékeit (kötelező művek: <i>HB, ÓMS</i>);</p> <p>– megismeri a középkori írásbeliség sajátosságait;</p> <p>– tudatosítja a nyelvemlékek szerepét, jelentőségét és továbbélésüket későbbi korokban (l. „Halotti beszéd”-ek – Kosztolányi, Márai)</p>	<p>használata</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés,</p> <p>összehasonlítás, reflektálás, megbeszélés, vita</p>	<p>és történetéről: kéziratoktól a könyvnyomtatásig; könyvtártörténet.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>írásbeliség, szóbeliség, nyelvemlék, szövegemlék, kódex, prédikáció</p>			

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Művek a világirodalomból – az európai irodalom a 14–16. században (reneszánsz)</p>			<p>Órakeret 5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Szerkesztett ciklus, kötet, versszerkezet, rím, rímképlet, lírai én, novella, reneszánsz.</p>			
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi:</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla</p>			
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az eszménykép és műalkotás helyének tudatosítása a hétköznapi életben. A reneszánsz eszmények, értékek, témák, alkotások, alkotói magatartások befogadása révén az azonosulás és kritikai érzék fejlesztése. Művelődéstörténeti és stílustörténeti korszakolás problémáinak tudatosítása. A poétikai műveltség továbbépítése (novella, szonettforma, versciklus).</p>			
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	<p>Tananyagok</p>	
<p>Szemelvények a 14–16. századi európai</p>	<p>A tanuló</p> <p>– értelmezi a</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka,</p>	<p><i>Vizuális kultúra;</i> <i>ének-zene:</i> a</p>	<p>zenei anyag, CD-</p>

<p>reneszánsz irodalomból.</p> <p>Az itáliai kora reneszánsz irodalomból:</p> <p>Petrarca: <i>Dalokkönyv Ti szerencsés füvek, Pó, földi kérgem</i> .... c. szonettjei</p> <p>Boccaccio: <i>Dekameron Első nap harmadik novellája</i></p>	<p>művelődéstörténeti és stílustörténeti korszakolás problémáit (középkor/ reneszánsz és 16–17. sz.);</p> <p>– tudatosítja a legfontosabb reneszánsz eszményeket, értékeket, tárgyakat, témákat;</p> <p>– Petrarca és Boccaccio néhány műve alapján megismerkedik a kor lehetséges/ sajátos alkotói magatartásaival (kettősségek: tudós humanizmus és személyes élményanyag, ill. a szórakoztatás szándéka); pontosítja ismereteit műelemzés alapján a novella műfajáról; felismeri a szonettformát.</p>	<p>csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, reflektálás, megbeszélés, vita</p>	<p>reneszánsz építészet, vagy képzőművészet, zene hozzáférés néhány alkotása.</p>	<p>lejátszó internetes zene hozzáférés</p> <p>képzőművészeti diák, PowerPoint-bemutató</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>reneszánsz, humanizmus, humanista, novella, szonett, versciklus</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Janus Pannonius		Órakeret 6 óra	
Előzetes tudás	<p>Időmértékes verselés, disztichon, epigrama, elégia, ars poetica.</p> <p>Humanizmus, humanista.</p> <p>Ismétlés: <i>Pannónia dicsérete</i> (memoriter is).</p>			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A hazához való felelős kötődés felismerése. Egy humanista alkotó portréjának megismerése. Az életmű néhány fontos témájának tudatosítása, értékelése. Az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megvitatása, test és lélek viszonyának értelmezési lehetőségei.</p> <p>A történeti és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése: fogalmak változó jelentésének megértése.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagközök
<p>Janus Pannonius lírája, jellemző témái (humanista természet- és értékszemplélet, búcsúvers, költészetének utóélete</p> <p>Epigrammák és elégia <i>Egy dunántúli mandulafáról, Búcsú Váradtól, Saját lelkéhez</i>).</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismeri egy humanista alkotó portréját, költői és emberi szerepvállalását; személyes élményanyagának költészetformáló szerepét; – tudatosítja, értékeli az életmű néhány fontos témáját, a lírai alany magatartását (pl. költői öntudat, művészi becsvágy, búcsúzás, betegség, katonáskodás, test és lélek); – megismeri néhány fogalom változó 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés,</p> <p>grafikai szervezők használata</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, refelktálás, megbeszélés, vita</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i>: a 15. sz. kulturális élete Magyarországon.</p> <p><i>Vizuális kultúra; ének-zene</i>: a reneszánsz kultúra Magyarországon.</p>	<p>zenei részletek</p> <p>internetes kapcsolat vagy CD-lejátszó</p>

	<p>jelentését (pl. elégia, epigramma);</p> <p>– elemzési minimuma: <i>Pannónia dicsérete</i> és Janus Pannonius még egy műve</p>			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>elégia, epigramma, búcsúzásvers, refrén, disztichon, költői magatartás, újplatonizmus</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Balassi Bálint			Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Reneszánsz, kompozíció, ütemhangsúlyos verselés, lírai én, téma, motívum.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A magyar nyelvű költészet megbecsülése, a Balassi-versekben megjelenített magatartásformák és értékek felismerése. A szövegvers és dallamra írott énekvers megkülönböztetésének kérdései. Életformák találkozásai, értelmezései: végvári élet, költő lét.</p> <p>Az életmű megközelítési problémáinak (kötetkompozíció; kéziratos énekeskönyv; különféle felfogások: kompozíció / tematika, dallamvers, szövegvers) megértését támogató Balassi Bálint portré közvetítése. Szövegbefogadási képességek, ritmusérzék fejlesztése: ütemhangsúlyos formák ritmizálása, a Balassi-strófa azonosítása.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan- eszközök	
<p>Balassi Bálint lírája; költői tudatosság; az életmű néhány tematikus és formai jellemzője.</p> <p><i>Egy katonanének</i> (kompozíció, értékrend).</p> <p>Legalább további két mű értelmezése <i>Hogy Júliára talál, így köszöne néki, Kiben az Celia szerelméért való gyötrelméről szól</i></p> <p>Istenes tematika, könyörgésvers, <i>Adj már csendességet;</i> Szövegvers, Megformáltság,</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismeri az alkotó költői portréját és magatartását (az életmű 3-4 darabja nyomán); – tudatosítja az életmű megközelítési problémáit (kötetkompozíció; kéziratos énekeskönyv; különféle felfogások: kompozíció/tematika); – megkülönbözteti a dallamvers és szövegvers fogalmát; – tud ritmizálni ütemhangsúlyos 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás,</p> <p>reflektálás, megbeszélés, vita</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a 16. sz. kulturális élete Magyarországon.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a reneszánsz kultúra Magyarországon; az arany-metszés.</p>	<p>internetes hozzáférés , diasorok PowerPoint-bemutató</p>

szerkezet (arany metszés, hárompillérű kompozíció).	formákat, felismeri a Balassi-strófát; – elemzési minimuma: <i>Egy katonaének</i> és még egy-két műve.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kötetkompozíció, strófa	ütemhangsúlyos verselés,	rímelhelyezkedés,	Balassi-

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és dráma– drámajátékos tevékenységgel	Órakeret 2 óra		
Előzetes tudás	Dramatikus megjelenítés, előadási formák.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászón/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyzetfelismerés és rögtönzés szerepe hétköznapi szituációkban, váratlan helyzetek kezelése. A megismert emberi magatartásformák mérlegelő megítélése. Színház- és drámatörténeti ismeretek drámajátékos tevékenységgel történő megközelítése. A dráma és a színház műfaji sajátosságainak vizsgálata, és elhelyezése a dráma- és színháztörténet korszakaiban.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Néhány sajátos színháztípus a 10–16. században (a középkor és reneszánsz vallásos és világi előadási formái).	A tanuló – részt vesz a témakörhöz kapcsolódó drámajáték előkészítésében és előadásában; – képes rögtönzésre (cselekményváz és	Tanulói tevékenység szervezése Pármunka, csoportmunka, karaktertípusok alkotása,	<i>Tánc és dráma:</i> dráma és színháztörténet, játéktípusok.	internetes hozzáférés filmrészletek

	<p>adott állandó típusok alapján);</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismer néhányat az európai színjátszás máig élő hagyományaiból; – felismeri az előadásmódok és színpadformák sokféleségét a középkori játéktípusokban. 	<p>cselekményváz írása, színpadképek</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>misztériumjáték, moralitás, passió, rögtönzés, színpadformák.</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és dráma – az angol színház a 16–17. században és Shakespeare		Órakeret 8 óra	
Előzetes tudás	A drámai műnem. A tragédia műfaja, alapfogalmai. Drámai szövegek olvasása, elemzése, előadása, egy dráma ismerete.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A drámai műnem. A tragédia műfaja, alapfogalmai. Drámai szövegek olvasása, elemzése, előadása. Lehetséges: <i>Romeo és Júlia</i> ismerete (8. évfolyam).			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszkö zök
Az angol színház a 16–17. században (színház, előadás és dramaturgia összekapcsoló dása). Shakespeare egy drámája <i>Romeo és Júlia</i> vagy <i>Hamlet</i>	A tanuló – ismer néhány Shakespeare-témát, szállóigét; – képes egy mű részletes elemzése kapcsán a hősök jellemzésére, magatartásuk, konfliktusaik értékelésére; – megérti a befogadói elvárások (korabeli közönség) és a dramaturgia összefüggését; – részt vesz egy jelenet kidolgozásában és előadásában; – felismeri a dráma másik létformáját (aktuális színházi előadások, rendezői értelmezések hatásával); értékeli az	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita reflektálás,	<i>Vizuális kultúra; ének-zene; mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> illusztrációk, zenei és filmes feldolgozások Shakespeare-művekből. <i>Dráma és tánc:</i> színháztörténet, színházművészet, színpadi hatás.	internetes hozzáférés drámaelőadások részletei képek az angol színházról , PowerPoint-bemutató

	<p>újrarendelés, filmes feldolgozások szerepét;</p> <p>– lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételt);</p> <p>– műismereti minimuma: egy Shakespeare-dráma elemző feldolgozása és memoriter: egy monológ/részlete;</p> <p>– alkalmassá válik az adott műről szóló vélemények kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.</p>			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	drámai műfajok, drámai szerkezet, drámai nyelv, drámai jellem			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a világirodalomból – késő reneszánsz, barokk, klasszicizmus (16–17. század)	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Reneszánsz, humanizmus, reformáció.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes kapcsolat, projektor, vetítőtábla/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A reneszánsz, barokk, klasszicista életmű mai tanulságai.</p> <p>Annak belátása, hogy a különböző korszakok egyaránt gazdagították az emberi kultúrát.</p> <p>A kronológiai tájékozottság, a fogalmi műveltség, a történelmi érzék továbbfejlesztése (pl. művelődéstörténelmi korszak, korstílus, stílusirányzat, irányzatok egymás mellett élése); képesség a reneszánsz és a barokk/klasszicizmus alapvető formái és stílusjegyeinek</p>	

azonosítására, megnevezésére.				
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneshközök
A reneszánsz kései szakasza (manierizmus)	A tanuló – ismeri a fogalomhasználati problémákat (művelődéstörténeti korszak, korstílus, stílusirányzat); – tisztában van irányzatok egymás mellett élésével; – meg tudja különböztetni a reneszánsz / barokk alapvető formai és stílusjegyeit, ismeri ezek esztétikai háttérét; Műismereti minimuma: Cervantes: <i>Don Quijote</i> (részlet).	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra; ének-zene</i> : az irányzatokhoz kapcsolódó, jellemző alkotások formajegyei (minden művészeti ágból).	internetes kapcsolat zenei-részletek diasorok: barokk klasszicista épületek, szobrok, festmények PowerPoint-bemutató
Kulcsfogalmai / fogalmak	reneszánsz, barokk; korstílus, stílusirányzat			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zrínyi Miklós: <i>Szigeti veszedelem</i>			Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Barokk, eposz, eposzi konvenciók (kellékek).			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövásznon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok megértése, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra való képesség fejlesztése. A hazához való kötődés erősítése, a Zrínyi által képviselt értékek elfogadása.</p> <p>Tájékozottság a stíluskorszakokban, a stílus-és formaérzék fejlesztése: a barokk formajegyeinek, a világkép és műfajok, poétikai/retorikai megoldások összefüggéseinek megismertetése (az irodalmi művekben és más művészeti ágakban). A műfaji konvenció jelentéshordozó szerepének bemutatása. Az olvasott művek befogadásának, megértésének támogatása.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
<p>Magyar barokk irodalom.</p> <p>Szemelvény: Pázmány Péter értekező prózájából (hitvita, prédikáció).</p> <p>Zrínyi Miklós: <i>Szigeti veszedelem</i> (vagy részletek); a barokk eposz (szerkezet; koncepció; embereszmény/ a főhős mint Krisztus katonája; értékrend).</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri a barokk formajegyeit az irodalmi művekben és más művészeti ágakban is, összhangban az irodalommal; – megismeri világkép és műfajok, poétikai / retorikai megoldások összefüggését; – tisztában van az eposzi kellékek hagyományozódásával, az antik és barokk eposzok különbségével (koncepció, szerkezet, értékrend, embereszmény); – műismereti minimuma: Zrínyi 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita reflektálás</p>	<p><i>Vizuális kultúra; kapcsolat énekzene: a</i></p> <p>barokk festmények, formajegyei képek,</p> <p>más PowerPoint</p> <p>művészeti -bemutató, zenei részletek</p>	<p>internetes kapcsolat énekzene: a</p> <p>barokk festmények, formajegyei képek,</p> <p>más PowerPoint</p> <p>művészeti -bemutató, zenei részletek</p>

	Miklós: <i>Szigeti veszedelem</i> (részlete).			
Kulcsfogalmak / fogalmak	barokk eposz, eposzi körmondat	konvenciók a barokkban,	erkölcsi érték,	heroizmus,

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és dráma – a francia klasszicista színház (17. század)			Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Barokk és klasszicizmus a 17. században. Ars poetica. Drámatörténeti és drámaelméleti ismeretek. Komikum és tragikum. Lehetséges: <i>Fösvény</i> vagy más Molière-mű ismerete.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi magatartások sokféleségének belátása és felelős megítélése. Kötelesség és szenvedély, egyén és közösség viszonya. A klasszicista normatív esztétika sajátosságainak (műfaji hierarchia, szabályok); a korabeli elvárások és a dramaturgia összefüggésének felismertetése. A komikum műfajformáló minőségének és változatainak megértése pl. drámajátékban való részvétel révén. Műelemző képesség fejlesztése: egy mű részletes elemzése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik értékelése. Színházlátogatás, illetve színházi előadás élményének megbeszélése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
A klasszicizmus elvárásai. Tragédia és komédia. A francia színház a 17. században (színház, előadás és dramaturgia összekapcsolódása).	A tanuló – felismeri a klasszicista normatív esztétika sajátosságait (műfaji hierarchia, szabályok); a korabeli elvárások és a dramaturgia összefüggését; – megérti a komikum	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita	<i>Tánc és dráma:</i> színháztörténet, a színpadi kísérő zene, a koreográfia.	internetes hozzáférés drámaelőadások részletei képek a francia színházról, PowerPoint-bemutató

<p>Molière: <i>Tartuffe</i>. A komikum megjelenési formái.</p>	<p>műfajformáló minőségét és változatait (helyzet- és jellemkomikum);</p> <ul style="list-style-type: none"> – képes egy mű részletes elemzése kapcsán a hősök jellemzésére, magatartásuk, konfliktusaik értékelésére; – részt vesz egy jelenet kidolgozásában és előadásában; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét); – műismereti minimuma: egy Molière-mű elemző feldolgozása és memoriter: egy részlet; – alkalmassá válik az adott műről szóló vélemények kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére. 	<p>reflektálás</p>		
<p>Kulcsfogalmak / fogalmak</p>	<p>felvonás, jelenet, díszlet, jelmez, szerzői utasítás, hármas egység, mértéktartás, helyzetkomikum, jellemkomikum, nyelvi komikum, jellemtípus, bizalmas, rezonőr</p>			

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Ismétlés, rendszerezés, számonkérés</p>	<p>Órakeret 14 óra</p>
---	---	-----------------------------------

A továbbhaladás feltételei

Jártasság szövegelemző eljárásokban: a tételmondat kiemelése, tömörítés megadott terjedelemben, szövegfeldolgozás megadott kérdések alapján. Az olvasott szépirodalmi szövegek szó szerinti és többletjelentésének megkülönböztetése. Szabatos, világos fogalmazás: a kommunikációs helyzetnek megfelelő szövegfelépítés, a művek szereplőinek jellemzése egy másik szereplő nézőpontjából.

Epikai, drámai, lírai formák és a tanult műfajok azonosítása. Az epikai művekben

a szereplők és a köztük levő viszony jellemzése, a drámai művekben az idő-, tér- és cselekményszerkezet bemutatása. A szerző, az elbeszélő és a szereplők megkülönböztetése, az elbeszélői nézőpont, a beszédhelyzet értelmezése. A lírai kompozíció néhány meghatározó elemének (beszédhelyzet, verselés, ismétlődés) megnevezése. Az ütemhangsúlyos és az időmértékes verselés megkülönböztetése, néhány alapvető versforma ismerete. Az olvasott művek elhelyezése a korban, néhány fontos részlet földézése az alkotók életrajzából. Kapcsolatok földézése az európai irodalom kezdetei és a későbbi magyar irodalmi alkotások között.

A legfontosabb színházi műfajok és stílusok ismerete, felismerése. A legfontosabb színházi és drámai fogalmak ismerete.

Irodalom 10.

Heti óraszám: 3 óra

Éves óraszám: 108 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a világirodalomból – barokk, klasszicizmus (16–17. század)			Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Reneszánsz, humanizmus, reformáció.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes kapcsolat, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A barokk, klasszicista életeszemlése mai tanulságai. A kronológiai tájékozottság, a fogalmi műveltség, a történelmi érzék továbbfejlesztése (pl. művelődéstörténelmi korszak, korstílus, stílusirányzat, irányzatok egymás mellett élése); képesség a barokk/klasszicizmus alapvető formái és stílusjegyeinek azonosítására, megnevezésére.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsoló- dási pontok	Tananyag- könyvek	
Barokk és klasszicizmus a 17. században (háttér, tematika, stílus- és formajegyek). Szemelvényrészek az irányzatokról, szerzőkről, művekről.	A tanuló – ismeri a fogalomhasználati problémákat (művelődéstörténelmi korszak, korstílus, stílusirányzat); – tisztában van irányzatok egymás mellett élésével; – meg tudja különböztetni a reneszánsz/ barokk / klasszicizmus alapvető formái és stílusjegyeit, ismeri ezek esztétikai hátterét.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> az irányzatokhoz kapcsolódó, jellemző alkotások formajegyei (minden művészeti ágból).	internetes kapcsolat zenei-részletek diasorok: barokk klasszicista épületek, szobrok, festmények PowerPoint-bemutató
Kulcsfogalmak/ fogalmak	barokk, klasszicizmus; korstílus, stílusirányzat.			
Tematikai egység/	Színház- és drámatörténet – drámajátékos			Órakeret

Fejlesztési cél	tevékenységgel	2 óra		
Előzetes tudás	Dramatikus megjelenítés, előadási formák.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A helyzetfelismerés és rögtönzés szerepe hétköznapi szituációkban, váratlan helyzetek kezelése.</p> <p>A megismert emberi magatartásformák mérlegelő megítélése.</p> <p>Színház- és drámatörténeti ismeretek drámajátékos tevékenységgel történő megközelítése. A dráma és a színháték műfaji sajátosságainak vizsgálata, és elhelyezése a dráma- és színháztörténet korszakaiban.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Színhátéktípus a 10–16. században, rögtönzés cselekményváz alapján.	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – részt vesz a témakörhöz kapcsolódó drámajáték előkészítésében és előadásában; – képes rögtönzésre (cselekményváz és adott állandó típusok alapján); – megismer néhányat az európai színhátészás máig élő hagyományyaiból; – felismeri az előadásmódok és színhátépadformák sokféleségét a középkori játéktípusokban. 	<p>Tanulói tevékenység szervezése</p> <p>Pármunka, csoportmunka, karaktertípusok alkotása,</p> <p>cselekményváz írása, színhátépadképek</p>	<p><i>Tánc és dráma:</i> dráma és színhátéadtörténet, játéktípusok.</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>filmrészletek</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	commedia dell'arte, farce, állandó típusok			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a világirodalomból– az európai irodalom a 18. században		Órakeret 12 óra	
Előzetes tudás	Felvilágosodás, klasszicizmus, regény, regényműfaji változatok.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítőtábla/ interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Különböző világlátású művek megjelenített témáinak, élethelyzeteknek elhelyezése többféle értelmezési kontextusban, ezáltal az erkölcsi és esztétikai ítéloképesség fejlesztése.</p> <p>Felvilágosodás eszmerendszerében felvetett erkölcsi problémák. A szabadság eszményének különböző megközelítései. A művekben megjelenített erkölcsi és világgépi problémák mérlegelő értékelése.</p> <p>Összehasonlítás és megkülönböztetés: az eszmetörténeti korszak, filozófiai irányzat és stílusirányzat kategóriáinak megkülönböztetése, összefüggések megvilágítása. Szemelvények, művek értelmezése.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
<p>A felvilágosodás irodalmának jellemző műfajai és stílusirányzatai: klasszicizmus, szentimentalizmus (érzékenység), rokokó.</p> <p>Művek, szemelvények az angol, francia és német irodalomból, Voltaire <i>Candide</i>, részletek Defoe <i>Robinson Crusoe</i>, Swift <i>Gulliver utazásai</i> c. regényeiből,</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megkülönbözteti az eszmetörténeti korszak, filozófiai irányzat és stílusirányzat kategóriáit; – megismeri a bölcséleti háttér és a stílusirányzat, műfaj, tematika néhány összefüggését, az egyes irányzatok jellemző tendenciáit, irodalmi műfajait az európai irodalmakból vett egyes szemelvények alapján; – felismeri a preromantika jellegét, szerepét; – választható beszámolót készíthet 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Vizuális kultúra;</i> <i>énekek-zene:</i> klasszicizmus, rokokó más művészeti ágakban; megzenésített irodalmi művek (pl. Goethe, Schiller alkotásai).</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek;</i> <i>filozófia;</i> <i>etika:</i> a felvilágosodás korának bölcsellete;</p>	<p>internetes kapcsolat</p> <p>festmények, képek, PowerPoint-bemutató,</p> <p>zenei részletek</p>

Rousseau, Goethe, Schiller különféle műfajú alkotásaiból. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.	olvasmányélménye vagy látott színházi élménye alapján (Defoe, Swift, Schiller művei); – műismereti minimuma: Swift, Voltaire, Goethe egy-egy művének/ részletének ismerete.		értekezések a kor szerzőitől
Kulcsfogalmak / fogalmak / fikció,	felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, rokokó, valóság és elbeszélői nézőpont, kalandregény, robinzonád, fejlődésregény, éregény, levélregény, tézisregény, ellenutópia, satíra (satirikus hangnem)		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyar irodalom a 18. században – választható szerzők: Csokonai Vitéz Mihály, Berzsenyi Dániel		Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Barokk és felvilágosodás. Anakreón és Horatius életművének néhány jellemzője. Csokonai Vitéz Mihály: <i>A Reményhez</i>		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódásának felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Az egyén és közösség problémáinak európai és hazai dimenziói: polgárosodás, parlamentiesség. Az anyanyelv és az anyanyelvi kultúra fejlesztésére irányuló törekvések megbecsülése. A magyar nyelv ügyében született legfontosabb programok, értekezések gondolatának; Kazinczy tevékenységének; a magyar felvilágosodás időszakának, irodalmi életének, néhány sajátosságának megismertetése; a nyelvújítási mozgalom jelentőségének tudatosítása. Jellemző stílusirányzatok, műfajok, verstípusok és versformák felismertetése, összefüggésben Csokonai és Berzsenyi életművének jellegével		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok

<p>A 18. század irodalma a felvilágosodás előtt</p> <p>(a kuruc költészethez kapcsolódó irodalmi formák; Mikes Kelemen: <i>Törökországi levelek</i> részlete).</p> <p>A felvilágosodás korának irodalma.</p> <p>Művelődési programok. Bessenyei György értekező prózai művének részlete – <i>Magyarság</i>.</p> <p>Alkotói csoportok, irodalmi központok, sajátos életutak Batsányi János, Kármán József.</p> <p>Kazinczy Ferenc irodalomszervező tevékenysége és írói munkássága, epigrammái (<i>A nagy titok, Írói érdem</i>)</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály portréja; életművének műfaji, formai és stiláris sokszínűsége</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismereteket szerez a kuruc kor irodalmáról; – ismeri a magyar nyelv ügyében született legfontosabb programok, értekezések gondolatait; Kazinczy tevékenységét; a magyar felvilágosodás időszakának, irodalmi életének néhány sajátosságát; – tudatosítja a nyelvújítási mozgalom jelentőségét; – tisztában van Csokonai és Berzsenyi életművének jellegével, az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; felismer jellemző stílusirányzatokat, műfajokat, verstípusokat és versformákat; – műismereti minimuma: Mikes Kelemen: <i>Törökországi levelek</i> (részlet), Kazinczy Ferenc egy epigrammája; Bessenyei György egy értekező prózai részlete; Csokonai 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita,</p> <p>reflektálás</p>	<p><i>Vizuális kultúra; ének-zene: atlasz stílusirányzatok</i></p> <p>egymásmellett</p> <p>tisége a 18. században.</p> <p><i>Földrajz: a témakörhöz, az alkotókhoz kapcsolódó zenei tájegységek, települések</i></p>	<p>művelődéstörténeti</p> <p>internetes kapcsolat</p> <p>festmények, képek,</p> <p>bemutató,</p> <p>részletek</p>
--	--	--	--	---

<p><i>A Reményhez, A tihanyi Ekhóhoz, és a Tartózkodó kérelem</i> alapján.</p> <p>Berzsenyi Dániel portréja; jellemző műfajok, témák, életérzések költészetében.</p> <p><i>A közelítő tél, A magyarokhoz I. . Levéltöredék barátnémhoz,</i> értelmezése.</p> <p>Csokonai és Berzsenyi hatása, továbbélése a későbbi magyar költészetben.</p>	<p>Vitéz Mihály: <i>A Reményhez</i> (ált. isk., memoriter is); <i>A tihanyi Ekhóhoz Tartózkodó kérelem</i>; Berzsenyi Dániel: <i>A közelítő tél, A magyarokhoz I. Levéltöredék barátnémhoz</i> c. mű.</p> <p>– Csokonai és Berzsenyi kapcsán alkalmassá válik legalább 3-4 alkotásuk és a műveikről szóló vélemények, elemzések értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására</p>			
--	--	--	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	nyelvújítás, irodalmi élet, művelődési program, értekezés, szentencia, szimultán ritmus, bölcséleti óda, elégiko-óda, elégia, dal, episztola, létösszegzés, időszembesítő verstípus, antik strófaszervezetek
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a világirodalomból – az európai irodalom a 19. század első felében (romantika, romantika és realizmus)	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Romantika, a romantikus korstílus néhány alapvető jellemzője; romantika és realizmus	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítívászon/interaktív tábla</p> <p>Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódási pontjainak felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Eszmény és valóság viszonyának értelmezése különböző korstílusokban.</p> <p>Embertípusok, életvezetési stratégiák, eszmei és erkölcsi törekvések értékelése.</p> <p>A romantika korstílus jellegének, jelentőségének, a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatásának megértése. Felkészítés a stílári és hangnemi összetettségre, az irónia és a groteszk befogadására.</p>	

Információgyűjtés- és feldolgozás, szövegalkotás, értelmező képeségek: házi olvasmány önálló feldolgozása, beszámoló készítése					
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
<p>A romantika irodalmának jellemzői (esztétikai elvek, művészi szabadság, stílus-és formajegyek; ironikus látásmód, groteszk minőség).</p> <p>Új műfajok, formák (pl. történelmi regény, bűnügyi történet, drámai költemény, verses regény).</p> <p>Társadalmi típusok (felesleges és karrierista hősök, hivatalnokok) megjelenése a romantikával egyidejű, realista szemléletű művekben.</p> <p>Művek, szemelvények az angol/ amerikai, francia, német és orosz irodalomból: E. T. A. Hoffmann, Poe; Victor Hugo, Puskin, Byron, Shelley, Keats; illetve Balzac, Stendhal, Gogol műveiből.</p> <p>A választott</p>		<p>A tanuló</p> <p>– felismeri az életművek egymásmellettiségét az 1830-as években (klasszika, romantika, realizmus tendenciái, l. Goethe/ Hugo/Stendhal, Balzac) és a romantika korstílus-jellegét, jelentőségét; a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatását;</p> <p>– megismeri az irodalmi liberalizmus szerepét és hatását az esztétikára (új műfaji változatok; stiláris és hangnemi összetettség, irónia és groteszk);</p> <p>– műismerete: Shelley, Keats, Poe, V. Hugo, E. T. A. Hoffmann, Puskin, illetve Balzac, Stendhal, Gogol egy-egy művének/</p>	<p>Portfólió készítése.</p> <p>Tanulói tevékenységek szervezése:</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; vizuális kultúra; ének-zene:</i> a romantika művészete.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret</i> : a romantika, romantikus mai médiaértelmezése</p>	<p>internetes kapcsolat</p> <p>festmények, képek, Power-Point-bemutató, zenei részletek</p>

<p>szezőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>részletének ismerete;</p> <p>– képes egy választott/kijelölt epikai alkotás (házi olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után;</p> <p>– beszámolót/ könyvajánlót készíthet egyéni olvasmányélménye alapján a korszak műveiből;</p> <p>alkalmassá válik a korszakról, a szerzőkről, művekről szóló vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>műfajkeveredés, hangnemi kevertség, groteszk, irónia, bűnügyi történet, verses regény, regényciklus</p>			

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Színház- és dráma– Katona József: <i>Bánk bán</i></p>	<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Klasszicizmus és romantika. Tragédia, drámai szerkezet. A tragikus hős összeomlása.</p>	
<p>További feltételek</p>	<p>Személyi:</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászón/interaktív tábla</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Élet-válaszutak a különböző helyzetekben és a figurák alakjában.</p> <p>A tettek és a szavak közötti viszony szerepének felismerése. A „nemzeti dráma” mint közös ismeret.</p> <p>A tragédiában megjelenített magánéleti és közéleti konfliktus értékelése.</p> <p>Felkészítés a <i>Bánk bán</i> olvasására, befogadására, értelmezésére</p>	

	(problematika, drámai szerkezet és nyelv, sajátos lezárás, „megoldás”). Érvelő képesség: álláspontok megismerése, összevetése, értékelése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneshközök
<p>Katona József: <i>Bánk bán</i> – sok szempontú műértelmezés.</p> <p>– magánéleti és közéleti konfliktus, alapkérdések;</p> <p>– a szereplők körei, Bánk összeomlása; a címszereplő megítélésének változatai; felépítés, szerkezeti megoldások (az V. felvonás szerepe).</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a magyar színház történetének néhány sajátosságát (az állandó magyar színház hiányát, törekvéseket a létrehozására); – képes elemezni nemzeti tragédiánk sajátosságait (problematika, drámai szerkezet és nyelv, sajátos lezárás, „megoldás) – megismer néhány álláspontot a műértelmezéshez; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékeli az adott interpretációt; – műismereti minimuma: a tragédia (házi olvasmány) elemző feldolgozása és memoriter: részlet(ek) a műből; – alkalmassá válik a mű értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére. 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Ének-zene:</i> operafeldolgozás</p> <p>internetes kapcsolat</p> <p>az opera részletei, filmrészlet</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	vándorszínház, állandó színház, szerepkör, intrikus, naiva, késleltetés, drámai nyelv, klasszicizmus és romantika		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyar irodalom a 19. század első felében – választható szerzők : Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály		Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	Romantika; néhány népdal; ismeretek Kölcseyről, Vörösmartyról. Kölcsey Ferenc: <i>Hymnus, Huszt</i> (ált. isk.; memoriter is); Vörösmarty Mihály: <i>Szózat</i> (memoriter is).		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Törekvés a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének megértésére, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra. A nemzeti romantika sorskérdéseinek elemzése. Az alkotók műveiben megjelenített egyéni és nemzeti sorsproblémák megértése és értékelése. A reformkor–nemzeti romantika–népiesség fogalmak tartalmának, szerepének és jelentőségének felismertetése. Kölcsey- és Vörösmarty-művek befogadásának, értelmezésének elősegítése, jelentőségük megértése, elfogadása. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
Magyar irodalmi élet a 19. század első felében; orgánumok, folyóiratok, alkotói csoportok. A reformkori nemzeti romantika. A népiesség programjai. Kölcsey Ferenc alkotói portréja; közéleti szerep, egyéni és közösségi sors. <i>Hymnus</i> ; és még egy lírai alkotása (<i>Vanitatum</i>)	A tanuló – ismeri a magyar irodalom néhány sajátosságát a 19. század első felében; – felismeri a reformkor-nemzeti romantika-népiesség fogalmak tartalmát, szerepét és jelentőségét; – tisztában van Kölcsey és Vörösmarty életművének jellegével, az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében;	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> a magyar romantika más művészeti ágakban; népdalok. <i>Földrajz:</i> az alkotókhoz kapcsolódó tájegységek, települések. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a reformkori művelődés és
			internetes kapcsolat festmények, képek, épületek, szobrok a magyar romantikából PowerPoint-bemutató, zenei részletek

<p><i>vanitas; Zrínyi dala; Zrínyi második éneke).</i></p> <p>Értekező prózája <i>Nemzeti hagyományok és a Parainesis</i> részlete.</p> <p>Vörösmarty Mihály portréja. Romantikus világlátás, tematika és képalkotás lírában és drámában a <i>Szózat; Előszó; Gondolatok a könyvtárban; A vén cigány</i>) alapján, illetve a <i>Csongor és Tünde</i> értelmezésével (alapkérdések, értékszerkezet, motívumok, műfaji sajátosságok: mesejáték/ drámai költemény).</p>	<p>– műismereti minimuma: Kölcssey: <i>Hymnus, Huszt</i> és még egy lírai mű, egy értekező prózai részlet; Vörösmarty: <i>Szózat, Előszó</i> és még egy-két lírai mű, valamint a <i>Csongor és Tünde</i>; memoriterek;</p> <p>– Kölcsey és Vörösmarty kapcsán alkalmassá válik legalább négy alkotásuk és a műveikről szóló vélemények, elemzések értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására.</p>		<p>társadalmi élet.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>irodalmi élet, népköltészet, népdalgyűjtés; nemzeti himnusz, értekezés, intelem, értékszembesítő és időszembesítő verstípus, rapszódia, romantikus ironia, drámai költemény</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kötelező szerzők – Petőfi Sándor		Órakeret 15 óra	
Előzetes tudás	<p>Romantika, népiesség, népdal, dal, helyzetdal, elbeszélő költemény, életkép, episztola, felező tizenkettes versforma. Ismeretek Petőfi életútjáról, műveiről.</p> <p><i>Anyám tyúkja; Füstbe ment terv</i> (memoriterek); <i>János vitéz</i> (és memoriter-részletei); <i>Az Alföld; Nemzeti dal</i> (memoriterek is) és más lírai alkotások.</p>			
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla</p>			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A lírai beszédmód változatainak értelmezése; Petőfi jellemző témáinak, műfajainak, poétikai megoldásainak, versformáinak megkülönböztetése, jellemző hangnemeinek (pl. humor és irónia) befogadása.</p> <p>A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.</p> <p>Felkészítés önálló műértelmezés megfogalmazására. Petőfi műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
<p>Petőfi Sándor életműve.</p> <p>Pályaszakaszok (életérzések, költői magatartás) és jellemző alkotások.</p> <p>A népi szemléletmód hatása; romantika és népiesség.</p> <p>Témák: szerelem, táj, ars</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Petőfi helyét, szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; – tisztában van a romantikus korstílus és a népiesség stílustendenciájának együttthatásával; – műelemzések során megismeri 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése:</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás,</p> <p>megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Hon és népismeret</i>: Petőfi emlékhelyek.</p> <p><i>Földrajz</i>: Petőfi életútjának állomásai.</p> <p><i>Vizuális kultúra; ének-zene</i>: a romantika művészete, Petőfi művek feldolgozásai (hangoskönyv, színház, rajzfilm,</p>	<p>hangoskönyv,</p> <p>művelődéstörténeti atlasz,</p> <p>internetes kapcsolat,</p> <p>festmények, képek,</p> <p>Power-Point-bemutató,</p> <p>zenei, film- és színházi</p>

<p>poetica, versciklusok; lírai műfajok és líratípusok (dalok, helyzetdalok, ódák, elégiák, rapszodiák; tájlíra, forradalmi látomásvers) és versformák változatossága;</p> <p><i>A puszta, télen; A XIX. század költői; Európa csendes, újra csendes...; Szeptember végén, Minek nevezzelek? A Felhők-ciklus két verse, Dalaim, stb. elemző feldolgozása.</i></p> <p>Verses epika</p> <p><i>(A helység kalapácsa mint eposzparódia; és Az apostol; ismétlés: János vitéz).</i></p>	<p>Petőfi jellemző témáit, műfajait, poétikai megoldásait, versformáit; megkülönbözteti jellemző hangnemeit (pl. humor és ironia);</p> <p>– képes önálló műértelmezés megfogalmazására;</p> <p>– műismereti minimuma: <i>Az Alföld; Nemzeti dal</i> (ált. <i>János vitéz, A puszta, télen; A XIX. század költői; Európa csendes, újra csendes...; Szeptember végén</i> és még három-négy mű és memoriterek;</p> <p>– képessé válik Petőfi életművének bemutatására (legalább 10–12 lírai és 1–2 verses epikai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>		dal).	előadás-részletek
Kulcsfogalmak/fogalmak	népiesség, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, látomásköltészet, ars poetica, komikus eposz, költői szerep, váteszköltő			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Választható szerző– Jókai Mór			Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Romantika, romantikus ábrázolásmód, romantika és népiesség, heroizmus és humor, regényműfaji változatok, történelmi regény, anekdota, anekdotikusság. <i>A kőszívű ember fiai</i> vagy más regénye.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A Jókai-regényekben fölmutatott erkölcsi, egyéni és nemzeti-közösségi problémakörök felismerése. Értékek és szerepek konfliktusai. Jókai művének/műveinek ismeretében, azok olvasására építve beszélgetés, vita a korabeli és a mai olvasóközönség befogói elvárásainak különbségéről, a különbség megértése. A befogadói horizont tágítása: Jókai alkotásmódjának jellemzői, a romantikus ábrázolásmód sajátosságai és a romantikus regény jellemző műfaji változatai. Felkészítés egy regény sokoldalú megközelítésére, önálló véleménykifejtésre. A történetmondás képességének fejlesztése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, si pontok	Kapcsolódások	Taneszközpontok szervezése és	
Jókai alkotásainak jellemzői, műfaji változatok az életművében; regényírói művészetének sajátosságai a romantikus prózaepika jegyében. Jókai Mór: <i>Az arany ember</i> elemző értelmezése sok szempontú megközelítéssel, pl.: a romantika megjelenési formái; műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszéléstechni-	A tanuló – tisztában van a korabeli és a mai olvasóközönség befogadói elvárásainak különbségével; – ismeri Jókai helyét a magyar regényirodalom történetében, alkotásmódjának jellemzőit; – felismeri a romantikus ábrázolásmód sajátosságait és a romantikus regény jellemző műfaji változatait;	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Hon és népismeret; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; vizuális kultúra; ének-zene: a romantika művészete.</i> <i>Mozgóképkultúra és médiaismeret: Jókai-művek filmes</i>	internetes kapcsolat festmények, képek, PowerPoint, zenei és filmrészletek

<p>ka, nézőpont, közlésformák; hangnemi és motivikus összetettség.</p> <p>Problematika a műhöz: természet és civilizáció, bűn és büntetés, kettős jellem.</p>	<p>– képes egy regény sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére;</p> <p>– műismereti minimuma: egy regénye: <i>Az arany ember</i> (vagy más, pl. <i>Egy magyar nábob</i>, <i>Fekete gyémántok</i>)</p> <p>egy regényelemzés kapcsán képes önálló szóbeli tétel keretében egy elemzési feladat kifejtő megoldására.</p>		<p>feldolgozások.</p> <p><i>Földrajz:</i> a regényekben előforduló tájegységek, helyszínek.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>történelmi regény, vallomásregény, epizód, leírás, utópia, humor, anekdota</p>			

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Ismétlés, rendszerezés, számonkérés</p>			<p>Órakeret 9 óra</p>
---	---	--	--	---

A továbbhaladás feltételei

A kommunikációs helyzetnek megfelelő hangnem, nyelvváltozat, stílusréteg kiválasztása.

Az érvelés alkalmazása irodalmi beszámolóiban, mindennapi kérdések megválaszolásában és különféle tantárgyak feladatainak megoldásában. Definíció, magyarázat, egyszerűbb értekezés (kisértkezés) készítése a tanulmányi munkához kapcsolódóan. Az órai eszmecserékben és az irodalmi művekben megjelenő álláspontok követése, az eltérő vélemények megértése, újrafogalmazása. A kifejezésmódok, stílus eszközök megfigyelése, értelmezése: a megbeszélte művek értelmezésének világos összefoglalása.

Tudásanyag megfogalmazása a magyar és a világirodalom kiemelkedő alkotóiról írásban. A tanult irodalomtörténeti korszakok és stílusirányzatok sajátosságainak bemutatása. A feldolgozott epikai, lírai és drámai művek jelentésének, erkölcsi tartalmának tárgyyszerű ismertetése.

Irodalom 11.

Heti óraszám: 3 óra

Éves óraszám: 108 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kötelező szerzők – Arany János	Órakeret 12 óra	
Előzetes tudás	<p>A feladatvállaló szemlélet példájának megismerése. A bűn és bűnhődés erkölcsi kérdéseinek végiggondolása.</p> <p>Romantika, népiesség, elbeszélő költemény, életkép, episztola, ballada, ütemhangsúlyos és időmértékes verselési formák, felező tizenkettes versforma. Ismeretek Arany életútjáról, műveiről; kapcsolat Petőfivel.</p> <p>Arany: <i>A walesi bárdok, Rege a csodaszarvasról, Toldi, Családi kör</i> (memoriterek is).</p>		
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az Arany-életműben felvetett erkölcsi, magatartásbeli kérdések és válaszok megismerése és értékelése révén az egyéni és közösségi felelősségérzet növelése.</p> <p>A lírai beszédmód változatainak értelmezése; korszakjellemző beszédmódok néhány jellegzetes alkotásának összevetése, az életmű főbb alkotói korszakainak, Arany költői szerepének, költészete jellegének megismertetése. Műelemzés, értelmezés: Arany jellemző lírai témái, műfajai, poétikai megoldásai, versformái és néhány verses epikai alkotása. Felkészítés lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására, a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására.</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Arany János életműve. Pályaszakaszok (életérzések, költői magatartások) és jellemző alkotások. A romantika utáni költőszerep-	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Arany költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid	<i>Informatika:</i> könyvtári és internetes tájékozódás. <i>Etika:</i> bűn, bűnhődés, testvérfélték internetes hozzáférés vers CD-k

<p>lehetőségek és lírai tendenciák.</p> <p>Jellemző lírai tematika (pl. ars poeticák), hangnemek, műfajok (pl. elégiko-óda, elégia) és szerkesztésmód, verstípusok (pl. idő- és értékszembesítés, létösszegzés) a nagykörösi és a kései költészetben (<i>Letésem a lantot, Epilogus</i> és legalább még két-három lírai alkotás).</p> <p>A ballada műfaji sajátosságai; tematikus és szerkesztésmódbeli különbségek a két balladakorszak alkotásaiban (<i>A walesi bárdok</i> és még legalább 1-2 ballada).</p> <p><i>A Toldi estéje</i> elemző bemutatása.</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p>	<p>jellegét;</p> <ul style="list-style-type: none"> – műelemzések során megismeri Arany jellemző lírai témáit, műfajait, poétikai megoldásait, versformáit és néhány verses epikai alkotását; – megismeri a lírikus és epikus költőszerep szembeállítását, változó megítélését; – képes lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására; <i>a Toldi és a Toldi estéje</i> néhány szempontú összevetésére; – műismereti minimuma: <i>A walesi bárdok, Rege a csodaszarvasról, Toldi, Családi kör</i>, további egy-két ballada; <i>Toldi estéje; Letésem a lantot, Epilogus</i> és még két-három lírai alkotás (memoriterek is); – képessé válik Arany életművének bemutatására (legalább 5-6 lírai alkotás, 2-3 ballada és <i>a Toldi és a Toldi estéje</i> alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések 	<p>esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p>enység.</p>	<p>CD-lejátszó</p> <p>ballada -</p> <p>illusztrációk</p>
---	---	---	----------------	--

	értelmezésére, kritikus befogadására; egy- egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	elbeszélő költemény és verses regény, ballada, ütemhangsúlyosa és időmértékes formák (és együtthatásuk), verstípusok (idő- és értékszembesítés, létösszegzés)			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és dráma- Madách Imre: <i>Az ember tragédiája</i>			Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A magyar színház történetének néhány sajátossága, drámairodalmunk helyzete a 19. század első felében. Alapvető drámai műfajok és formák. A romantika műfaji kevertsége			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/ interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi létezés alapkérdéseinek értelmezése. Transzcendens és materiális létezés konfliktusa. Annak belátása, hogy a küzdés és a ráhagyatkozó hit egymás erősítői az ember életében. Olvasás, szövegelemzés, beszélgetés révén a mű megértésének támogatása (a tragédia műfaji változatának jellemzői, filozófiai, bölcséleti tartalmak), sajátos drámai hősei; többféle világfelfogás egyidejű létezése; a drámai költemény mibenléte). Műértelmezés többféle megközelítésből.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Madách Imre: <i>Az ember tragédiája</i> – sok szempontú műértelmezés. A drámai költemény műfajának következménye a szerkezetre és hősökre. Felépítés (cselekmény-szerkezet: keret- és történeti színek, személyiségközpontúan / lírai szerkezet: tematikus, szétválás-sorozat). Problematika, történelemszemlélet, bölcséleti háttér	A tanuló – megismeri a drámai költemény műfaji változatának jellemzőit (filozófiai, bölcséleti tartalmak), sajátos drámai hőseit; többféle világfelfogás egyidejű létezését; – értelmezi a művet (lehetőleg többféle megközelítésből); – megismerkedik néhány műértelmezéssel,	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Etika;</i> <i>filozófia:</i> filozófiai irányzatok a 19. században. <i>Dráma és tánc:</i> színházművészet, a műszínrevitele, dramatikus játékok. <i>Informatika:</i> tájékozódás a <i>Tragédia</i> hazai és nemzetközi színházi	Internetes hozzáférés drámaelőadások részletei Tragédia-illusztrációk PowerPoint bemutató

<p>(szabadelvűség és pozitívizmus).</p> <p>Az idő, tér, anyag szerepe az emberiség és különböző szellemi irányok történetében.</p>	<p>állásponttal;</p> <ul style="list-style-type: none"> – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékeli az adott interpretációt és a mű színpadra állításának lehetőségeit; – műismereti minimuma: a <i>Tragédia</i> (házi olvasmány) elemző feldolgozása és memoriter: részlet(ek) a műből, valamint szállóigévé vált sorok; – alkalmassá válik a mű értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére 		<p>előadásairól , fordításairól .</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>drámai költemény, lírai dráma, bölcséleti mondanivaló, falanszter, ellenutópia, pozitívizmus</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a világirodalomból – az európai epika és líra a romantika után (19. sz. második fele)		Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Romantika és realizmus, kritikus szemlélet, hőstípusok, karrierista hősök, felesleges hősök, hivatalnokfigurák, regényciklus, analitikus regény; ált. isk.: impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió; a műfordítások szerepe.		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A környezet és származás hatása a hősök karakterére. Különböző világlátású művekben megjelenített témák, élethelyzetek elhelyezése többféle értelmezési kontextusban, ezáltal az olvasói empátia, az esztétikai és erkölcsi ítélőképesség fejlesztése.</p> <p>A megjelenített erkölcsi, világgépi és esztétikai problémák mérlegelése és értékelése.</p> <p>Az epikában a romantika és realizmus együttthatásának, folytonosságának felismertetése, a realista és naturalista stílusirányzat jellemzőinek értelmezése. Felkészítés világirodalmi alkotások önálló értelmezésére, stílusirányzatok jellemzői jegyeinek felkutatására.</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>A realista és naturalista epika jellemzői (esztétikai elvek, tematika, látásmód, stílus- és formajegyek) a 19. század közepétől; a prózaepika újításai (nézőpontok, síkváltások, időszerkezet, polifónia; új műfaji változatok) a kis- és nagyepikában.</p> <p>Impresszionizmus, szimbolizmus és a lírai műnem megújítása (pl. a személyiség, a lírai</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri a romantika és realizmus együttthatását, folytonosságát az epikában; értelmezi a realista és naturalista stílusirányzat jellemzőit; – megismeri az impresszionista és (pre)szimbolista európai líra néhány sajátosságát; – képes egy választott/kijelölt epikai alkotás (házi 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Vizuális kultúra;</i> <i>ének-zene:</i> impresszionizmus, szimbolizmus más művészeti ágakban</p> <p>zenei anyag, CD-lejátszó vagy internetes hozzáférés</p> <p>képzőművészeti diák, PowerPoint-bemutató</p>

<p>közvetlenség háttérbe szorulása, a látomás felszabadítása, objektivizálódás).</p> <p>Művek, szemelvények az angol/amerikai, francia, német és orosz irodalomból (pl. Emily Brontë, Dickens, Flaubert, Zola, Lev Tolsztoj, Dosztojevszkij alkotásaiból, illetve Baudelaire, Verlaine, Rimbaud, Rilke, Whitman) műveiből.</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után; néhány lírai alkotás értelmezésére;</p> <p>– beszámolót / könyvajánlót készíthet egyéni olvasmányélménye alapján a korszak szerzőinek műveiből;</p> <p>– műismeret: néhány mű / részlet pl. Emily Brontë, Dickens, Flaubert, Lev Tolsztoj, Dosztojevszkij alkotásaiból, illetve Baudelaire, Rimbaud, Rilke, Whitman műveiből;</p> <p>– alkalmassá válik a korszakról, a szerzőkről, művekről szóló vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>realizmus, naturalizmus, impresszionizmus, szimbolizmus; eszmeregény, polifonikus regény, tolsztojizmus, regényciklus, l’art pour l’art, tiszta költészet, kötetkompozíció, hangulatlíra, prózavers, szabad vers, objektív líra, tárgyvers</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és dráma – az európai dráma és színház a 19. sz. második felében			Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az európai dráma és színház néhány megelőző nagy korszaka (antikvitás, középkor, reneszánsz, klasszicizmus) és szerzője (Szophoklész, Shakespeare, Molière). A drámai műnem alapfogalmai (drámai szerkezet, jellem, nyelv). Arisztotelészi dramaturgia.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A személyiség tisztelete. A megjelenített élethelyzetek, konfliktusok értő és felelős megítélése, például az élethazugság témakörének morális vonatkozásai különböző művekben. A férfi-női társadalmi szerepek megértése.</p> <p>A romantika utáni drámatörténet néhány jellemző tendenciájának megvitatása, két jelentős szerző egy-egy alkotásának, figyelembevételével, újításaik, dramaturgiai sajátosságai bemutatása.</p> <p>A művekről, színházi előadásokról alkotott álláspontok értelmezése. Dramatikus játékok.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyag	Tananyag
<p>Az európai dráma és színház a 19. sz. második felében – a korszak drámairodalmának újdonságai és két drámai alkotás, két szerző dramaturgiája.</p> <p>Egy drámai mű elemzése a 19. század második feléből (Ibsen: <i>Babaszoba/Nóra</i> vagy <i>A vadkacsa</i> – az ibseni dramaturgia sajátosságai, pl. az analitikus szerkesztésmód)</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismeri a romantika utáni drámatörténet néhány jellemző tendenciáját; – elemzi két jelentős szerző egy-egy alkotását, újításaik figyelembevételével, bemutatja dramaturgiájuk sajátosságait; – megismer néhány álláspontot a művek értelmezéséhez; – lehetőség szerint megtekint egy 	<p>Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> színház-történet.</p> <p><i>Etika:</i> a szerzői problémafelvetések etikai szempontú megvitatása, értékelése.</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>drámák filmes feldolgozásai</p>

<p>felújítása, középponti szimbólumok alkalmazása, reformátorok és rezonőrök, hangnemkeveredés stb.; a szerző problémafelvetése, pl. házassági válság, élethazugság).</p> <p>Egy Csehov-mű elemző bemutatása (pl. <i>Sirály</i>).</p> <p>A csehovi dramaturgia sajátosságai (pl. a drámaiság fogalmi változása; drámaiatlan/lírai dráma; főszereplő-, konfliktusok és cselekmény-nélküliség; csoportképek/cselek vésképtelenség; párhuzamos monológok/fedett dialógusok, ironikus látásmód); új műfaji változatok, új játéktípus.</p>	<p>színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékelik az adott interpretációt;</p> <ul style="list-style-type: none"> – lehetőség szerint kidolgoznak egy-egy jelenetet az elemzett művekből; – műismereti minimuma: egy dráma a 19. század második feléből és Csehov egy drámája; – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére. 			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Drámaiatlan dráma, analitikus drámai szerkezet, párhuzamos monológ, élethazugság.</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyar irodalom a 19. század második felében – választható szerző: Mikszáth Kálmán		Órakeret 11 óra	
Előzetes tudás	Arany János életműve. Madách: <i>Az ember tragédiája</i> . Mikszáth Kálmán egy novellája, esetleg egy (kis)regénye (pl. <i>Szent Péter esernyője</i>); Gárdonyi Géza művei.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Néhány alapvető emberi léthelyzet megismerése (élet és halál, család, férfi–nő, szerelem, gyermek, szülőföld, haza, törvény, bűn és bűnhődés). Az elbeszélő és állásfoglalásának viszonya az elbeszélő művekben.</p> <p>Annak belátása, hogy a régióhoz kötődés egyetemes emberi kérdések felvetését is jelentheti.</p> <p>A 19. sz. második fele magyar irodalmának áttekintő megismertetése: sajátosságok, néhány jellemző tendencia. (Petőfi és a népiesség továbbhatása, a líra alakulása, a századvég novellisztikájának néhány darabja).</p> <p>Mikszáth alkotói portréjának közvetítése, alkotásmódjának jellemzői, a novellaelemző készség fejlesztése, a mikszáthi történetészövés megfigyelése, egy regény sok szempontú megközelítése.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsoló- dási pontok	Tananyagok	
<p>A 19. század második felének magyar irodalmából néhány szerző és mű(részlet) ismerete.</p> <p>Vajda János alkotói helyzete, költészetének jellemzői (legalább. egy műve – <i>Húsz év múlva</i>).</p> <p>A századvég és századelő novellisztikája (pl. Gárdonyi Géza, Gozsdu Elek, Petelei</p>	<p>A tanuló</p> <p>– tisztában van a 19. sz. második fele magyar irodalmának sajátosságaival, ismeri a korszak néhány jellemző tendenciáját (Petőfi és a népiesség továbbhatásával);</p> <p>– megismeri a Petőfi és Ady közti, Arannyal részben</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés,</p> <p>rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita,</p> <p>reflektálás</p>	<p><i>Etika:</i> Mikszáth műveiben felvetett erkölcsi kérdések megvitatása, pl. a kapcsolatok világa, törvény és lelkiismeret.</p> <p><i>Filozófia:</i> a létre vonatkozó</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>hangoskönyv</p> <p>verses CD</p> <p>CD lejátszó</p>

<p>István, Bródy Sándor, Csáth Géza)</p> <p>Mikszáth alkotásainak jellemzői, témák, motívumok és műfaji változatok az életművében;</p> <p>írásművészetének sajátosságai, stíluszintézise.</p> <p><i>A jó palócok</i> novelláinak világa (legalább két mű elemzése).</p> <p>Egy Mikszáth-regény – pl. <i>Beszterce ostroma</i>, <i>Új Zrínyiász</i> - elemző értelmezése, sok szempontú megközelítéssel, pl. műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszélés-technika, nézőpont, közlésformák, hangnemek; problematika (pl. megkésetttség, dzsentriábrázolás).</p>	<p>párhuzamos líra helyzetét; Vajda és az Ady fellépése előtti költők szerepét;</p> <p>– a századvég novellisztikájának néhány darabját értelmezve fejleszti novellaelemzési készségét;</p> <p>– ismeri Mikszáth helyét a magyar regényirodalom történetében, alkotásmódjának jellemzőit; képes egy regényének sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló novellaértelmezésre; lehetőséget kap beszámoló / könyvajánló készítésére egyéni olvasmányélménye alapján;</p> <p>– műismereti minimuma: Vajda János egy műve; Mikszáth egy regénye (házi olvasmány) és két novellája;</p> <p>– alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának</p>		<p>kérdések, etika, erkölcsfilozófia.</p> <p><i>Földrajz</i>: a földrajzi tér regionális szerveződése, a Mikszáth-regény/ekben előforduló tájegységek, helynevek</p>	
---	---	--	--	--

	összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.			
Kulcsfogalmak/fogalmak	Hangulatlíra, filozófiai dal, anekdotikusság.			

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Magyar irodalom – a Nyugat és első nemzedéke	Órakeret
		2 óra
Előzetes tudás	A klasszikus modernség néhány irányzata és alkotója, a századvég magyar irodalma.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érvelő bemutatás: a <i>Nyugat</i> jelentősége a magyar kultúrtörténetben; a korban megismertetett stílusirányzatok, filozófiai, lélektani iskolák (Freud, Bergson) néhány jellemzőjének azonosítása. Értse egy folyóirat felépítését, tudjon benne tájékozódni	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<p>A <i>Nyugat</i> mint folyóirat és mozgalom; szerkesztési elvek, szerkesztők, kritikusok, nemzedékek; célkitűzések; filozófiai és stílusirányzatok hatása, megismertetése.</p> <p>Egy folyóirat (időszaki kiadvány) periodicitása, felépítése, folyóiratcikkek visszakeresése, hivatkozása.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri a <i>Nyugat</i> jelentőségét a magyar kultúrtörténetben; – alkalmazza a nemzedék-korszakolást későbbi tanulmányai során; – tudja a korban megismertetett stílusirányzatok, filozófiai, lélektani iskolák (Freud, Bergson) néhány <p style="text-align: center;">reflektálás</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés,</p> <p>rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita,</p>	<p><i>Informatika:</i> dokumentumtípusok, hivatkozás; tájékozódás a PIM honlapján (<i>Nyugat</i>)</p> <p><i>Filozófia:</i> életfilozófiák, időproblémák.</p>
			<p>internetes hozzáférés</p> <p>PowerPoint bemutató</p> <p>folyóiratok</p>

	jellemzőjét.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	klasszikus modernség			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kötelező szerző – Ady Endre			Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A <i>Nyugat</i> ; stílusirányzatok a századelőn			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak elfogadása, hogy a nemzethez kötődés, a sorsvállalás sokféle hangon és módon jelentkezhet. Hazaszeretet és haladás kérdései. Az etikai és művészi lét konfliktusai.</p> <p>Ady költészetének befogadása: főbb alkotói korszakai, költői szerepe, költészetének jellege. Műelemzések, összpontosítva Ady jellemző kötetekre, szerkesztési módszereire, lírai témáira, poétikai megoldásaira. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.</p> <p>Önálló, több szempontú műértelmezések megfogalmazása a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésével is.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanesczközök	
<p>Ady Endre életműve.</p> <p>Kötet- és cikluskompozíció; költői szerepvállalás, az innováció szándéka.</p> <p>Klasszikus modernség, szecessziós-szimbolista látásmód; a versritmus megújítása.</p>	<p>A tanuló</p> <p>– ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Ady helyét, költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét;</p> <p>– tisztában van a 20. eleji magyar</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés,</p> <p>rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita,</p> <p>reflektálás</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> társadalmi modernizáció, városiasodás, a modern újságírás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Ady-illusztrációk,</p> <p>korabeli</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>vers CD-k,</p> <p>CD-lejátszó</p> <p>PowerPoint-bemutató</p> <p>illusztrációk portrék</p> <p>földrajzi,</p> <p>művelődés-történeti</p>

<p>Meghatározó korszakok (pl. költői indulás, világháború), kötetek (<i>Új versek, A halottak élen</i>), témák, motívumok (pl. magyarság, istenes, létharc, látomásszerű tájvers, ars poetica; élet-halál, hajó, ugar) alapján</p> <p>jellemző alkotásainak értelmezése <i>A Sion-hegy alatt; Góg és Magóg fia vagyok én...; Kocsi-út az éjszakában, még 4-5 mű választás szerint:</i></p> <p><i>Harc a Nagyúrral, A Tisza-parton, A Szajna partján, Az ősz kaján, Száz hűségű hűség, Az eltévedt lovas, Sípja régi babonának, Órizem a szemed, stb. (memoriterék is)</i> esetleg publicisztikája is).</p>	<p>irodalom sajátosságaival és a megújítás szándékával;</p> <p>– műelemzések során megismeri Ady jellemző köteteit, szerkesztési módszereit, lírai témáit, poétikai megoldásait;</p> <p>– képes önálló versértelmezése k megfogalmazására;</p> <p>– műismereti minimuma: <i>A Sion-hegy alatt; Góg és Magóg fia vagyok én...; Kocsi-út az éjszakában és még 4-5 mű</i> (memoriterék is) és ált. isk.;</p> <p>– képessé válik az Ady-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 10 lírai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterék tolmácsolására.</p>		<p>dokumentumok.</p> <p><i>Földrajz: Ady-émlékhelyek</i></p>	<p>atlasz</p>
<p>Kulcsfogalmak/</p>	<p>Klasszikus modernség, szecessziós-szimbolista látásmód, tagoló</p>			

fogalmak	vers, kötetkompozíció, ciklikus szerkesztés.
-----------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kötelező szerző – Babits Mihály			Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A <i>Nyugat</i> mint folyóirat és mozgalom.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység A nevelési-fejlesztési céljai	<p>A lét erkölcsi aspektusai a háború, világegés idején. Betegség és prófétai küldetés értelmezési lehetőségei. A vívódó, az örök értékeket védő, a magyarság sorsát egyetemes horizontba helyező művek megismerése.</p> <p>Babits főbb alkotói korszakainak, helyének, szerepének megismertetése, műértelmezések: jellemző témák, hangnemek, motívumok, poétikai megoldások feltárása. A jelentéstulajdonítás során kapcsolatkeresés az európai és a magyar irodalom nagy hagyományaival, kódjaival. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<p>Babits Mihály életműve.</p> <p>Pályaszakaszok, kötetek, költői magatartásformák (pl. pályakezdés; világháborúk ideje; kései költészet); életérzések, világkép, értékrend, művészetfelfogás (homo moralis); a bölcséleti, filozófiai érdeklődés hatásai. Magyarság és</p>	<p>A tanuló</p> <p>– ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Babits helyét, szerepét a magyar irodalom és a <i>Nyugat</i> történetében; írásművészetének jellegét;</p> <p>– tisztában van a <i>Nyugat</i> első nemzedéke tevékenységével,</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés,</p> <p>rövid esszé, értelmezés,</p> <p>összehasonlítás,</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> Babits-portrék.</p> <p><i>Informatika:</i> adattárak és internetes közlés, (pl. a <i>Nyugat</i>).</p> <p><i>Etika:</i></p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>vers CD-k, CD-lejátszó</p> <p>PowerPoint bemutató illusztrációk</p> <p>portrék</p> <p>film-</p>

<p>európaiság.</p> <p>Szerepe a <i>Nyugat</i> mozgalmában; irodalmi kapcsolatai; esszé- és irodalomtörténet-írói, műfordító tevékenysége.</p> <p>Stílusirányzati sokszínűsége (pl. impresszionizmus, szecesszió, szimbolizmus); klasszicizálás, antikizálás; hagyomány és modernség egysége.</p> <p>Jellemző lírai tematika, költői magatartás <i>Húsvét előtt</i>; a próféta szerep elutasítása vagy vállalása, <i>Mint különös hírmondó</i>; versszerkezetek, hangnemek, formák, motívumok gazdagsága</p> <p><i>Esti kérdés, Ősz és tavasz között</i>; ars poeticus alkotások</p> <p><i>A lírikus epilógja; Cigány a siralomházban; Csak posta voltál.</i></p> <p>A választott művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek (pl. gyászdal,</p>	<p>jelentőségével;</p> <p>– műelemzések során megismeri Babits jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait és a <i>Jónás könyvét</i>;</p> <p>– képes Babits-művek önálló értelmezésének megfogalmazására;</p> <p>– műismereti minimuma: <i>Esti kérdés, Ősz és tavasz között</i> és még egy-két műve (memoriter is) és a <i>Jónás könyve</i>;</p> <p>– képessé válik a Babits-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább négy lírai alkotás); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására</p>	<p>megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>filozófia</i>: filozófiai, etikai irányzatok és hatásuk</p>	<p>részletek</p>
---	--	---------------------------------------	---	------------------

tárgyias költészet, ditirambus, könyörgésvers).				
<i>A Jónás könyve</i> , mint az ószövetségi példázat parafrázisa. Jónás és az Úr magatartása. Nyelvhasználati és hangnemi összetettség.				
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bergsoni időszemlélet, ditirambus, prófétaság, küldetéstudat, rájátszás.			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kötelező szerző – Kosztolányi Dezső			Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Kosztolányi egy novellája és lírai alkotása(i), memoriterek.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászón/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Törekvés a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok szellemi hátterének megértésére, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra. A személyiség, az egyediség tisztelete, a közös emberi sorsból fakadó szolidaritás. Kosztolányi jellegzetes lírai témáira, poétikai megoldásaira összpontosító műelemzések. Kis- és nagyepikájából néhány jelentős darab értelmezése. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Kosztolányi Dezső életműve. Pályaszakaszok, életérzések, költői magatartásformák; világkép, művészetfelfogás (homo aestheticus); stílusirányzatok (pl.	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Kosztolányi helyét, szerepét a magyar irodalom történetében;	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés,	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> urbanizáció, kulturális élet, sajtó.	internetes hozzáférés vers CD-k, CD-lejátszó PowerPoint bemutató

<p>impresszionizmus, expresszionizmus); viszonya az anyanyelvhez.</p> <p>Jellemző lírai tematika; hangnemek, műfajok, versciklusok (pl. <i>A szegény kisgyermek panasza</i>); <i>Számadás</i>-kötet; kis- és nagyszerkezetek; ars poeticák; legalább 4 lírai alkotás, köztük: <i>Hajnali részegség, Halotti beszéd, Boldog szomorú dal</i>.</p> <p>Novellák (pl. <i>A kulcs, Fürdés</i> stb.) és novellaciklusok (Esti Kornél-novellák).</p> <p>Egy Kosztolányi-regény (pl. <i>Édes Anna, Pacsirta</i>) elemző értelmezése, sok szempontú megközelítéssel, pl. műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszéléstechnika, nézőpont, közlésformák, hangnemek, írói előadásmód; problematika.</p>	<p>írásművészetének jellegét;</p> <p>– tisztában van a <i>Nyugat</i> első nemzedéke tevékenységével, jelentőségével;</p> <p>– műelemzések során megismeri Kosztolányi jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait; kis- és nagyepikájának néhány jelentős darabját;</p> <p>– képes lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására;</p> <p>– műismereti minimuma: Kosztolányi egy regénye és két novellája; lírai alkotásai (ált. isk. memoriter is), <i>Hajnali részegség, Halotti beszéd</i> és még egy-két műve (memoriter is);</p> <p>– képessé válik a Kosztolányi-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 4 lírai alkotás, egy regény, két novella alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések</p>	<p>rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás,</p>	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret</i>: Kosztolányi-művek filmes feldolgozásai.</p> <p><i>Etika; filozófia</i>: filozófiai, lélektani irányzatok, pl. a freudizmus és hatása.</p>	<p>illusztrációk portrék film-részletek</p>
---	---	--	--	---

	értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vercsiklus, novellaciklus, példázat, lélektan.			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyar irodalom – a Nyugat és első nemzedéke			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A klasszikus modernség néhány irányzata és alkotója, a századvég magyar irodalma.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és magyar irodalmi hagyományok és modernség irányainak összevetése, konfliktusai. A kozmopolitizmus és patriotizmus kérdésfelvetései. Annak felismerése, hogy a magyar kultúra sokszínű törekvések együttese.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Juhász Gyula költészetének sajátosságai (pl. impresszionizmus, nosztalgia, emlékezés, legalább egy műve, pl. <i>Tiszai csönd</i> , <i>Milyen volt</i> ; életképszerűség, leíró jelleg, <i>Tápai lagzi</i> . Tóth Árpád lírájának	A tanuló – tudja a korban megismertetett stílusirányzatok, filozófiai, lélektani iskolák (Freud, Bergson) néhány jellemzőjét; – műismereti	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás,	<i>Vizuális kultúra; énekzene:</i> impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió más művészeti ágakban.	internetes hozzáférés képzőművészeti diasor, PowerPoint bemutató vers CD-k

jellemzői; tematikája, hangnemei, formái (magányélmény, elégikusság, impresszionizmus stb., legalább egy- két műve, <i>Esti sugárkoszorú</i> .	minimuma: Juhász Gyula egy műve, Tóth Árpád egy-két műve	megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Filozófia:</i> életfilozófiák, időproblémák.	CD-lejátszó folyóiratok
Kulcsfogalmak/ fogalmak	klasszikus modernség, szecessziós-szimbolista látásmód, tagoló vers, kötetkompozíció, ciklikus szerkesztés			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Választható szerző – Móricz Zsigmond			Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Realista és naturalista epika, Móricz legalább egy műve, pl. <i>Hét krajcár</i> vagy <i>Légy jó mindhalálig/Pillangó/Árvácska</i>			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy a különböző élethelyzetek, emberi kapcsolatok ábrázolása mögött a nemzet sorsáért való aggodás húzódik. A paraszti létforma morális kérdései. Móricz helyének, alkotásmódja jellemzőinek megismertetése, alkotások több szempontú megközelítése; felkészítés önálló novellaelemzések megfogalmazására, megvitatására			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
Móricz alkotásainak jellemzői, írásművészetének sajátosságai; naturalista és realista ábrázolásmódja. Tárgykörök, témák (pl. paraszti,	A tanuló – ismeri Móricz helyét a magyar epika történetében (<i>Nyugat</i> ; népi írók mozgalma, <i>Kelet Népe</i>); alkotásmódjának	tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés	<i>Mozgóképku- ltúra</i> és <i>médiaismeret</i> : Móricz -művek filmes, televíziós adaptációi (pl. <i>Pillangó, Égi madár</i> ,	internetes hozzáféré s filmfel- dogozáso k részletei

<p>dzscentri; szegénység) és műfaji változatok (novella, elbeszélés, történeti példázat, idill-típusú regény stb.).</p> <p>Novelláinak világa (legalább két mű elemzése, pl. <i>Tragédia, Szegény emberek, Barbárok</i>).</p> <p>Egy Móricz-regény (pl. <i>Úri muri, Rokonok, Sárarany, Az Isten háta mögött</i>) elemző értelmezése, sok szempontú megközelítéssel, pl. műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszélés-technika, nézőpont, közlésformák, hangnemek, írói előadásmód; problematika (pl. vívódó hősök, dzscentri-ábrázolás).</p>	<p>jellemzőit;</p> <ul style="list-style-type: none"> – képes néhány alkotásának sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló műértelmezésre (novellaelemzése k megfogalmazásár a); – lehetőséget kap beszámoló / könyvajánló készítésére egyéni olvasmányélmény e alapján; – műismereti minimuma: Móricz egy regénye (házi olvasmány) és két novellája; – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére 	<p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Rokonok, Barbárok, Árvácska</i>).</p>	<p>hangoskönyvek</p> <p>illusztrációkfestmények</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Realista és naturalista ábrázolásmód, népi írók mozgalma.</p>			

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Választható szerzők: Karinthy Frigyes, Krúdy Gyula</p>	<p>Órakeret</p>
---	--	------------------------

		6 óra		
Előzetes tudás	Karinthy Frigyes: <i>Tanár úr kérem</i> , részlet; karcolat, paródia; esetleg: <i>Ezeregyéjszaka</i> és Szindbád alakja.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nosztalgia és humor szerepe a műalkotásban és az ember önértelmezésében.</p> <p>A szereplőkkel, szituációkkal való azonosulás és mérlegelő kétség fejlesztése.</p> <p>Az alkotói életútra összpontosító bemutatás: Karinthy és Krúdy helye a korszakban; alkotás- és látásmódjuk jellemzői. Önálló tájékozódás, műválasztás, műértelmezések, összehasonlító elemzések.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<p>Karinthy kisepikájának jellemzői választott novella (pl. <i>A cirkusz; Találkozás egy fiatalemberrel; Barabbás</i>) és a <i>Tanár úr kérem</i> karcolatgyűjtemény darabjai alapján.</p> <p>Humorfelfogása (humoreszkjei).</p> <p>Irodalmi karikatúrák (néhány, már megismert szerző /mű és paródiája) az <i>Így írtok ti</i> szemelvényei alapján.</p> <p>Krúdy Gyula írói világa, egyéni hangja legalább egy</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – kijelöli Karinthy és Krúdy helyét a korszakban (újságírás; <i>Nyugat</i>, illetve csoporthoz nem tartozás); – ismeri alkotás- és látásmódjuk jellemzőit; – képes néhány alkotás értelmezésére, műelemzések kritikus befogadására, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló műmegközelítésre (pl. 	<p>tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés,</p> <p>rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás,</p> <p>megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Mozgókép kultúra és médiaismeret:</i> Huszárik Zoltán <i>Szindbádja</i>.</p> <p>Karinthy műveinek filmes adaptációi, műveinek előadóművészi példái.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> urbanizáció, városi élet Budapesten.</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>filmrészletek</p> <p>hangoskönyvek</p> <p>CD-k</p>

<p>Szindbád-novella alapján (pl. <i>Negyedik út, Ötödik út</i>); anekdotikusság, az idő és az emlékezés formaalkotó szerepe.</p> <p>A Krúdy-művek atmoszférájának, témáinak, alakjainak, motívumainak megidézése (stílusimitációk, pl. Márai Sándor: <i>Szindbád hazamegy</i>; Huszárik Zoltán: <i>Szindbád</i>).</p>	<p>novellaelemzések megfogalmazásár a);</p> <p>– képessé válik összehasonlító elemzésekre (párnovellák, pl. <i>A jó tanuló felel / A rossz tanuló felel</i>; ellentétesek, pl. <i>Magyar dolgozat / Röhög az egész osztály</i>); mű és paródiája összevetésére); novellaciklus és film összehasonlító elemzésére;</p> <p>– műismeret: Karinthy (választható valamely műve); Krúdy egy novellája.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>humor, paródia, karcolat, novellaciklus, hasonmásalak, nosztalgia</p>			

A továbbhaladás feltételei

20. századi szépirodalmi és egyéb művek olvasásában, megbeszélésében önálló vélemény kialakítása, indoklása.

Lényegre törő, világos felépítésű közlés a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformában. A mindennapi élet problémáiról, irodalmi, művészeti élményekről vélemény kifejtése szóban és írásban, különféle műfajokban: kommentár, ajánlás, kisértkezés. A hosszabb fölkészülést igénylő szóbeli és írásbeli feladatok megoldásához önálló könyvtári munka, megadott vagy önállóan kialakított szempontokat követő anyaggyűjtés, az információfeldolgozás szabályainak megtartásával.

Adott szempontú műelemzés készítése közösen fel nem dolgozott kisepikai és lírai alkotásról. Nagyepikai és drámai művek szóbeli és írásbeli bemutatása. Művek összehasonlítása adott

tematikai, poétikai szempontok követésével. Jellemző hőtípusok, jellegzetes konfliktushelyzetek bemutatása, értelmezése. Stílusirányzatok jellemző vonásainak bemutatása néhány irodalmi és képzőművészeti alkotásban (az impresszionizmustól a szecesszióig).

Az összetett drámai konvenciók alkalmazása a csoportos improvizációkban. A legfontosabb színházi műfajok és stílusok ismerete, felismerése. A legfontosabb színházi és drámai fogalmak ismerete. Részvétel maszk készítésében és/vagy maszkos improvizációban. Részvétel legalább egy, a tanult mozgáselemekre épülő mozgásetűd létrehozásában.

Irodalom 12.

Heti óraszám: 3 óra

Éves óraszám: 93 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a világirodalomból – avantgárd irányzatok; a magyar avantgárd		Órakeret 6 óra	
Előzetes tudás	Stílusirányzatok a századfordulón.			
További feltételek	Személyi: művészettörténet tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Modernség és hagyomány kérdésfelvetései a magyar avantgárd irodalomban. Mondandó és esztétikum harca.</p> <p>Annak belátása, hogy az új művészi jelenségek befogadásában nyitottság és kritikus szemlélet egyszerre szükséges.</p> <p>A 20. sz. eleji stílusirányzatok létrejöttének, a csoportok, programok szándékainak, esztétikai elveinek, poétikai megoldásainak feltárása. Dokumentumok megvitatása a magyar avantgárd sajátos helyzetéről, Kassák szerepéről.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
<p>Világirodalom – avantgárd irányzatok.</p> <p>Formabontás és formaépítés (közös tendenciák a stílusirányzatokban).</p> <p>Futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus: néhány szemelvény az egyes irányzatok dokumentumaiból, illetve néhány</p>	<p>A tanuló</p> <p>– megismeri a 20. sz. eleji stílusirányzatok létrejöttét, a csoportok, programok szándékait, esztétikai elveit, poétikai megoldásait;</p> <p>– a magyar avantgárd sajátos helyzetét, Kassák</p>	<p>Tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés,</p> <p>rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Vizuális kultúra; mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p> <p>az avantgárd a képzőművészetekben (futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus, kubizmus, konstruktivizmus, dada);</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>képzőművészeti, kultúrtörténeti diáorok, PowerPoint-bemutató</p> <p>film-részletek</p>

irodalmi alkotás (pl. Marinetti, Majakovszkij; Apollinaire, Éluard műveiből). A jellemzően nem irodalmi irányzatok (kubizmus, konstruktivizmus, dada, stb.) néhány célkitűzése, formajegye. A magyar avantgárd sajátosságai, az aktivizmus programja; Kassák Lajos szerepe (egy-két művének ismerete, <i>Mesteremberek; A ló meghal...</i>)	szerepét.		az expresszionista és szürrealista filmművészet.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Avantgárd, futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus, aktivizmus, szabad vers, szimultanizmus, önműködő írás, képvers.			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kötelező szerző – József Attila	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	József Attila: <i>Altató; Betlehemi királyok; Mama</i> (alsó tagozat, memoriter is); művek az 5–8. évfolyamról (memoriter is).	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítövászon vagy interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szerepköltészet és költői szerepek. Az esztétika hatása az önismeretre, a személyiség harmóniájának útjai. Igény és képesség az ízlés önálló fejlesztésére. Egyén és közösség viszonyrendszerének ellentmondásossága. Annak felismerése, hogy a társadalmi-szociális elkötelezettség és az egyénre vonatkozó lételemzés egyszerre van jelen az életműben. Az életmű főbb alkotói korszakainak többféle megközelítésmódot alkalmazó megismertetése. József Attila helye, szerepe a magyar irodalom történetében; írásművészetének jellege. A komplex képek elemzése révén (is) a kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése. Műelemzések: jellemző lírai témák, stílusirányzati jellemzők, poétikai megoldások feltárása. Felkészítés önálló versértelmezésekre	

		megfogalmazására, vélemények, interpretációk befogadására.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
<p>József Attila életműve.</p> <p>Pályaszakaszok, életérzések, költői magatartásformák (<i>Tiszta szívvel; Tudod, hogy nincs bocsánat</i>); világkép, költészetfelfogás <i>Ars poetica; Thomas Mann üdvözlése</i>).</p> <p>Stílusirányzatok (pl. expresszionizmus, szürrealizmus, <i>Medáliák</i>) és stílustendenciák (pl. újnépesség) hatása.</p> <p>Jellemző lírai tematika (pl. <i>Külvárosi éj; Óda; Nem emel föl</i>); gondolati költészet 1932–1934 között (pl. <i>Téli éjszaka, Reménytelenül; A város peremén</i>); kései költészet (közéleti, pl. <i>Levegőt; A Dunánál; Hazám</i>; szerelmi, pl. <i>Nagyon fáj</i>; tragikus önsors versek, pl. <i>Karóval jöttél; Talán eltűnök hirtelen...</i>).</p> <p>Versszerkezetek, verstípusok, hangnemek, formák, témák, motívumok (pl. gyermek,</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; József Attila helyét, szerepét a magyar irodalom történetében; írásművészetének jellegét; – műelemzések során megismeri József Attila jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait; – képes önálló versértelmezések megfogalmazására; – műismereti minimuma: 5-6 mű (8. évfolyamig, memoriterekkel); valamint <i>Külvárosi éj; Óda; Tudod, hogy nincs bocsánat</i> és még 4-5 műve (memoriter is); – képessé válik az életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 12 lírai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt 	<p>tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés,</p> <p>rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita,</p> <p>reflektálás</p>	<p><i>Informatika:</i> könyvtári és internetes tájékozódás József Attila dokumentumokról.</p> <p><i>Ének-zene:</i> megzenésített költemények.</p> <p><i>Etika; filozófia:</i> korabeli irányzatok és hatásuk; filozófiai kérdésselvetések.</p>	<p>internetes hozzáférés vagy CD-lejátszó</p> <p>zenei-CD, verses CD-k,</p> <p>képek, illusztrációk,</p> <p>PowerPoint bemutató</p>

<p>éjszaka, külváros, bűntudat) gazdagsága.</p> <p>Komplex költői képek (síkváltások).</p> <p>Hatása a későbbi költészetre (pl. Pilinszky, Nagy László).</p> <p>A választott művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek (pl. freudizmus, agitatív vers, szegényember-vers, szonett-koszorú).</p>	<p>feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	komplex kép, síkváltás, szabad vers, létösszegzés, időszembesítés, önmegszólítás			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a világirodalomból – epikai és lírai törekvések a 20. században és a kortárs irodalomban	Órakeret
		9 óra
Előzetes tudás	<p>Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése</p> <p>Annak tudatosítása, hogy a modern korban ember és világ lehetőségeire, problémáira sokféle válasz születik, ezek megítélése és értékelése erkölcsi felelősséget igényel.</p> <p>A 20. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.</p>	
További feltételek	<p>Személyi: magyar szakos tanár</p> <p>Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése</p> <p>Annak tudatosítása, hogy a modern korban ember és világ lehetőségeire, problémáira sokféle válasz születik, ezek megítélése és értékelése erkölcsi</p>	

	<p>felelősséget igényel.</p> <p>A 20. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<p>Epikus művek (szemelvények, részletek a kis- és nagyepikából)</p> <p>pl. Kafka <i>Az átváltozás</i>; Thomas Mann <i>Mario és a varázsló</i>; Bulgakov: <i>A Mester és Margarita</i>; Camus Sziszüphosz mítosza; Orwell <i>1984</i>; Hrabal, Szolzsenyicin alkotásaiból és kortárs művekből.</p> <p>A választott szerzők jellemző tematikája, kérdésselvetése; formanyelvi, szóhasználati sajátosságai.</p> <p>Művek és adaptációik összevetése.</p> <p>Lírai alkotások (szemelvények, részletek).</p> <p>Legalább egy lírikus látásmódja egy-két művének elemző</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismeri a 20. századi irodalom néhány meghatározó tendenciáját; – ismer néhány jellemző, jelentős 20. századi epikus művet, részletet (pl. Bulgakov, Camus, Faulkner, Hemingway, Hrabal, Kafka, Thomas Mann, Orwell, I. B. Singer, Szolzsenyicin alkotásaiból) és kortárs szerzők epikai és lírai alkotásait; – ismeri egy kiemelkedő lírikus portréját, egy-két művét (pl. T. S. Eliot); – képes önálló műértelmezések megfogalmazására; <p>lehetőséget kap saját olvasmányélményeinek előadására (műbemutató / ajánlás).</p>	<p>tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés,</p> <p>rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita,</p> <p>reflektálás</p>	<p><i>Mozgókép-kultúra és hozzáférés médiaismeret: filmes</i></p> <p>feldolgozások</p> <p>Internetes</p> <p>filmfeldolgozások, filmrészletek,</p> <p>verses CD-k</p>	

<p>megközelítésével (pl. T. S. Eliot).</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek (pl. intellektuális költészet, mitologizálás, mítoszregény, dokumentumirodalom, parabola, egzisztencializmus).</p>				
Kulcsfogalmak/ fogalmak	neoavantgárd, posztmodern, családregegy, objektív líra, vezérmotívum, montázstechnika, abszurd			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház - és dráma – a 20. századi és a kortárs drámairodalom néhány törekvése		Órakeret 6 óra	
Előzetes tudás	Csehov és még egy 19. század végi szerző dramaturgiája.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítőtábla vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A színházi hatásrendszer befogadása. A társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok háttérének megértése, a morális gondolkodás és ítéletalkotás kortárs műveken elemzése során. Annak elfogadása, hogy a művekben megjelenített konfliktusok átélése, megítélése segítséget ad a saját életproblémák felismerésében és megoldásában. A színház és a dráma alakulása, jellegzetes tendenciák. A drámai történetmondás sajátosságai. Színház és dráma kapcsolata.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
A 20. századi és/vagy a kortárs drámairodalom egyik jellemző tendenciája (pl. az epikus dráma, abszurd dráma, egzisztencialista	A tanuló – megismeri a 20. századi és/vagy kortárs dráma és színház néhány jellemző tendenciáját; – elemez egy-két	tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés	<i>Dráma és tánc:</i> színház történet, színház művészet	dráma-előadások részletei színpadképek PowerPoint bemutató

<p>dráma, groteszk színház, amerikai drámairódalom köréből).</p> <p>Szemelvények, részletek drámai művekből, pl. Brecht <i>Kurácsi mama</i>; Beckett: <i>Godot-ra várva</i>; Dürrenmatt <i>A fizikusok</i>); egy szerző, mű közép pontba állítása.</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek (pl. epikus színház, elidegenítő effektusok, song, tézisdráma, abszurd dráma, példázatosság, groteszk komédia, paradoxon).</p>	<p>jelentős 20. századi vagy kortárs alkotást, újításainak (vagy a hagyomány és újítás kettősségének) figyelembevételével; bemutatja dramaturgiájuk sajátosságait;</p> <p>– megismer néhány álláspontot a művek értelmezéséhez;</p> <p>– lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást/ felvételét, és közös elemzéssel értékeli az adott interpretációt;</p> <p>– lehetőség szerint kidolgoznak egy-egy jelenetet az elemzett művekből;</p> <p>– alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására.</p>	<p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>		
---	---	---	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Epikus színház, abszurd dráma.
--------------------------------	--------------------------------

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Választható szerző – Radnóti Miklós	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Radnóti egy-két műve, köztük: <i>Nem tudhatom</i> (memoriter is). Klasszicizálás, antikvitás; idill, tragikum; az ekloga műfajának története.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Radnóti egy-két műve, köztük: <i>Nem tudhatom</i> (memoriter is). Klasszicizálás, antikvitás; idill, tragikum; az ekloga műfajának története.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsoló - Tan dási eszközök	si pontok
<p>Radnóti Miklós portréja.</p> <p>Életút és életmű egysége (haláltudat, munkaszolgálat, lágervers; idill és tragikum). A kor jellemzői (<i>Járkálj csak, halálraitélt!</i>), Radnóti tragédiája és költői magatartásformái (jószág, tiltakozás, lázadás, emlékezés, emberség, hazaszeretet, hitvesi költészet, <i>Tétova óda</i>,</p> <p>Jellemző műfajok, témák, életérzések költészetében; műveinek formai és stiláris sajátosságai (avantgárd, szabad vers, klasszicizálás stb.).</p> <p>Eklogaciklusa (a <i>Hetedik ecloga</i> és legalább még egy mű alapján <i>Nyolcadik ecloga</i>. A <i>Tajtékos ég</i> és a bori notesz <i>Razglednicák</i>).</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – tisztában van Radnóti életművének jellegével; a költő helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; Vergilius rá tett hatásával; – felismeri jellemző műfajait, versformáit; – műismereti minimuma: <i>Nem tudhatom, Hetedik ecloga</i> és még két műve; – Radnóti kapcsán alkalmassá válik legalább 4 alkotásának és a műveiről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására. 	<p>tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés,</p> <p>rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita,</p> <p>reflektálás</p>	<p><i>Történelem, hozzáférés társadalmi és állampolgári ismeretek: munkaszolgálat, munkatábor.</i></p> <p><i>Földrajz: emlékhelyek, Radnóti életének, sorsának helyszínei</i></p> <p>internetes vagy CD-lejátszó</p> <p>verses CD-k</p> <p>térképek,</p> <p>emlékhelyek bemutatása</p> <p>PowerPoint bemutató</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak eklogaciklus, idill és tragikum, razglednica</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Választható szerzők – Szabó Lőrinc, Márai Sándor, Pilinszky János, Weöres Sándor, Ottlik Géza		Órakeret 15 óra	
Előzetes tudás	A 20. századi magyar irodalom néhány jelentős szerzőjének már megismert életműve vagy portréja.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az erkölcs, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban. Annak belátása, hogy a magyar irodalom sokféle művészi törekvés egysége.</p> <p>A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.</p> <p>Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<p>Szabó Lőrinc költészetének jellege, pl. a Lóci-versek, <i>Az Egy álmai</i>; a <i>Semmiért egészen</i> és versciklusainak (pl. a <i>Tücsökzene</i>) néhány darabja alapján.</p> <p>Weöres Sándor költészetének tematikus és formai változatossága (<i>Rongyszőnyeg</i> alapján); gondolati költészete; szerepversei,</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – tisztában van az adott 20. századi szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; – műismereti minimum: Szabó L., Weöres S. (ált. isk. is); Szabó Lőrinc egy-két műve, Weöres Sándor egy-két műve; Pilinszky János <i>Harmadnapon</i> és 	<p>tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés,</p> <p>rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Bódy Gábor: <i>Psyché.</i></p> <p><i>Informatika:</i> adattárak, honlapok, önálló tájékozódás pl. a Márai-és az Ottlik-kultuszról</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>verses CD-k, CD-lejátszó, hangoskönyvek</p> <p>filmrészletek</p>

<p>stílusutánzatai (pl. a <i>Psyché</i> szemelvényei).</p> <p>Pilinszky János világlátásának tükröződése költészetében; alkotásmódjának, poétikai megoldásainak, motívumainak sajátosságai (a <i>Harmadnapon</i> és még egy műve alapján, <i>Négysoros</i>, <i>Harbach 1944</i>, <i>Apokrif</i> stb.).</p> <p>Márai Sándor életműve néhány epikus szemelvény alapján (<i>Egy polgár vallomásai</i>; ; esszé-részlet (pl. <i>Füves könyv</i>) és lírai alkotás (<i>Halotti beszéd</i>) alapján; az emigráns léthelyzet hatása.</p> <p>Ady Endre publicisztikájából részlet (pl. Ismeretlen Korvin-kódex margójára, Kosztolányi Dezső esszé-részlet (pl. <i>Ábécé a fordításról és fordításról</i>), Illyés Gyula esszé-részlet; Ottlik Géza: <i>Iskola a határon</i></p>	<p>még egy műve;</p> <p>– választhat: Márai Sándor egy-két alkotása; Ottlik Géza egyik műve;</p> <p>– a szerzők kapcsán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére (érettségi követelményrendszer); memoriterek tolmácsolására.</p>			
--	---	--	--	--

– sok szempontú regényértelmezés. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.				
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szerepvrs, stílusutánzás, négy soros			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Választható szerzők– Illyés Gyula, Németh László, Örkény István, Nagy László			Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Képesség lírai, epikai művek, drámák értelmezésére, önálló			
További feltételek	feldolgozására. Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai nevelési- fejlesztési céljai	Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és egység műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására, értelmezésére és kapcsolatos vélemények megosztására.			
	Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg.			
	Szerzők több szempontú bemutatása, életműük jellege, szerepük a magyar irodalomban. Téma, hangnem, beszédhelyzet és műfaj összefüggéseinek megfogalmazása néhány jellegzetes példán. Egy-egy mű korabeli és mai hatása (pl. <i>Egy mondat a zsarnokságról</i> ; egyperces novellák).			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Illyés Gyula lírájának sajátosságai az <i>Egy mondat a zsarnokságról</i> és más műve alapján (pl. <i>Bartók</i> , <i>Koszorú</i>); az irodalmi	A tanuló – tisztában van az adott 20. századi szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével a	tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés	<i>Mozgókép kul túra és médiaismeret</i> : Örkény műveinek filmes adaptációi.	internetes hozzáférés vagy CD-lejátszó, verses CD-k, filmrészletek

<p>szociográfia műfaja, l. <i>Puszták népe</i> (részletek).</p> <p>Németh László egy regénye (pl. <i>Iszony</i>) vagy egy drámája (<i>Villámfénynél</i>)</p> <p>Nagy László költői világa, alkotásmódja (pl. népiesség, hosszúénekek, montázstechnika, képrendszer, portrévers, képvers) egy-két műve alapján (<i>Ki viszi át a szerelmet</i>; <i>József Attila!</i>; <i>Menyegző</i>).</p> <p>Örkény István groteszk látásmódja néhány egyperces novella és / vagy a <i>Tóték</i> alapján. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>magyar irodalom történetében;</p> <p>– műismereti minimuma: Illyés Gyula egy műve;</p> <p>– továbbá választhat: Németh László egy műve; Örkény István néhány műve; Nagy László egy-két műve; esszérészlet Illyés Gyula, Németh László műveiből;</p> <p>– a szerzők kapcsán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére (érettségi követelményrendszer); memoriterek tolmácsolására.</p>	<p>listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Informatika:</i> internetes közlés, adattárak – önálló tájékozódás</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Népi írók mozgalma, irodalmi szociográfia, hosszúének, portrévers, képvers, groteszk látásmód, egyperces novella.</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Regionális kultúra, interkulturális jelenségek és a határon túli irodalom		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A 20. századi magyar irodalom jellemzői (életművek, portrék,		
További feltételek	látásmódok). Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására, értelmezésére és a kapcsolatos vélemények megosztására. A magyar irodalom sokféleségének, határokon átnyúló egységének megbecsülése.</p> <p>Művelődéstörténeti és irodalomtörténeti tájékozódás, irányzatok, csoportok, szerzők sajátosságai. A 20. század különböző korszakainak kulturális, irodalmi törekvései. Különböző típusú, terjedelmű és műfajú epikai, lírai művek, továbbá esszék elemzése, értelmezése.</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<p>Választás alapján művek, szemelvények 20. századi:</p> <p>– szépprózai alkotásokból, pl. Gion Nándor, Mészöly Miklós, Nyíró József (pl. <i>Úz Bence</i>, <i>Kopjafák</i>), Szabó Magda (pl. <i>Abigél</i>), Sánta Ferenc (pl. <i>Sokan voltunk</i>), Sütő András műveiből;</p> <p>- lírikusok munkásságából, pl. Áprily Lajos, Dsida Jenő, Nemes Nagy Ágnes, Orbán Ottó, Sinka</p>	<p>A tanuló</p> <p>– tisztában van a választott 20. századi szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében;</p> <p>– megismeri a század irodalmának néhány törekvését, sajátosságát (nemzeti konzervatív irodalom, népi írók mozgalma, határon túli magyar és emigráns irodalom);</p> <p>– választhat</p>	<p>tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés,</p> <p>rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Informatika:</i> internetes közlés, irodalmi adattárak és honlapok.</p> <p>film-feldolgozások részletei</p> <p>verses CD-k, internetes kapcsolat vagy CD-lejátszó</p>

<p>István, Szilágyi Domokos egy-két műve;</p> <p>– értekező prózai művekből, esszékből, pl. Nemes Nagy Ágnes, Szerb Antal és mások műveiből, például Szabó Dezső Adyról írt esszéiből.</p> <p>Művelődés- és irodalomtörténeti tájékozódás: a nemzeti konzervatív irodalom, a népi írók mozgalma, a határon túli és emigráns irodalom.</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>műelemzést / műajánlást egyéni olvasmányélményei alapján;</p> <p>– a szerzők kapcsán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Művelődéstörténet, irodalomtörténet, nézőpont, nézőpontváltás, nemzeti konzervatív irodalom, parabola, intertextualitás; költői attitűd, költői szerep; Kárpát-medencei, erdélyi irodalom; emigráns irodalom; „ötágú síp”.</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művek a magyar irodalomból III. Kortárs szerzők		Órakeret 8 óra	
Előzetes tudás	A 20. és 21. századi magyar irodalom tendenciái			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására, értelmezésére és a kapcsolatos vélemények megosztására.</p> <p>Annak a belátása, hogy a kortárs törekvések megismerése segíti a körülöttünk levő világ megértését és megítélését.</p> <p>Kortárs irodalom: a tájékozottság növelése, az eligazodás támogatása; a fogalmi műveltség bővítése. Kortárs alkotások értelmezése, a művekről szóló vélemények, elemzések mérlegelése. A kortárs irodalmi élet több szempontú bemutatása. Kertész Imre <i>Sorstalanság</i> című regényének feldolgozása.</p> <p>Az elektronikus tömegkommunikáció és az irodalom kölcsönhatásának új jelenségei.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
<p>Szemelvények a kortárs szépprózai alkotásokból, lírai művekből, esszéirodalomból.</p> <p>A kortárs dráma és színház világa (egy választott mű elemzése).</p> <p>Irodalmi díjak és díjazottak (a Nobel-díjas: Kertész Imre <i>Sorstalanság</i> című regénye).</p> <p>Kortárs irodalmi élet.</p> <p>A választott szerzőkhöz,</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – tisztában van a kortárs irodalomból választott szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével; – megismeri a kortárs irodalom néhány törekvését, sajátosságát, a posztmodern, digitális irodalom, hangoskönyv fogalmát; – választhat műelemzést /műajánlást egyéni 	<p>tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés,</p> <p>rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> az elektronikus tömegkommunikáció és az irodalom</p> <p>kölcsönhatásának új jelenségei.</p> <p><i>Informatika:</i> a digitális közlés példái.</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>drámák</p> <p>film-feldolgozásai - részletek</p> <p>kritikai folyóiratok,</p> <p>internet</p>

<p>művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p> <p>Tájékozódás az irodalmi és könyvtári adatbázisok, blogok, kritikai folyóiratok között.</p> <p>Önálló olvasmányválasztás szempontjai, indoklása, értékelése, mások szempontjainak értelmezése.</p>	<p>olvasmányélményei alapján;</p> <ul style="list-style-type: none"> – értelmez egy kortárs drámai alkotást (lehetőleg megtekinti színházban /felvételről); – információkat szerez a kortárs irodalmi életről (könyvünnepek, sikerkönyvek); irodalmi díjakról (pl. Kertész Imre Nobel-díjas <i>Sorstalanság</i> című regényéről); – a szerzők kapcsán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére, memoriterek tolmácsolására. 			<p>s</p> <p>irodalmi lapok, blogok</p> <p>irodalmi díjak</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>kortárs nyilvánosság, nyomtatott és internetes folyóiratok, hangoskönyv, digitális közlés</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Regionális kultúra, interkulturális jelenségek és a határon túli irodalom	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A választott tárgyhoz kapcsolódó irodalmi ismeretek.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Azonosulás a szűkebb-tágabb tájegység történeti és jelenkori értékeivel, a regionális kötődés erősítése. Irodalmi emlékhelyek, nemzeti identitás. Eligazodás, tudás- és tapasztalatszerzés a tájegység/település/kerület/iskola stb. kulturális, irodalmi hagyományairól, irodalmi emlékhelyeiről.	

szerző(k) irodalmi műve(i).

Irodalmi emlékhelyek (szülőház, emlékszoba,

temető, színház stb.).

a tematika

alkalmassá válik

egy szóbeli

témakör kifejtésére

(érettségi

követelményrendszer kiállítás, múzeum,

reflektálás

színházi

ismertetőik,

helyi irodalmi lapok, folyóiratok

A választott tárgyhoz kapcsolódó fogalmi ismeretek.

Kulcsfogalmak/ régió, regionalitás, hagyomány, kisebbség, nemzetiség, folklór, az irodalom

| Ismeretek/fejlesztési követelmények | Pedagógiai | Kapcsolódá- | Tan- |

		eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	si pontok	eszközök
A régió, tájegység,	A tanuló	tanulói	Vizuális	íntenetes
település, kerület, iskola kulturális, irodalmi, múltbeli és jelen hagyományai (pl. kisebbségi irodalom, folklór, múzeum, színház stb.); az ide kötődő, ehhez kapcsolódó	– tisztában van a tájegység / település / kerület / iskola stb. kulturális, irodalmi hagyományaival, – ismer irodalmi emlékhelyeket;	tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészí- tés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás,	<i>kultúra; hon és népismeret; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> régió, tájegység, történelmi emlékezet, hagyomány.	hozzáférés ismertető- füzetek szórólapok, kiadványok emlékhelyekről múzeumokról, ismertetőfilmek,
		megbeszélés, vita,		

fogalmak	„földrajza”, interkulturalitás, kulturális emlékezet
-----------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az irodalom határterületei			Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Népköltészet, műköltészet, alkalmi költészet. Szórakoztató irodalom, slágerszöveg.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Igény és képesség erősítése az ízlés önálló, tudatos fejlesztésére. Felismerése annak, hogy az irodalom többféle regiszter magában foglal; a köztük való választás esztétikai-erkölcsi igényességet is jelent.</p> <p>Az esztétikai és művészeti tudatosság alakítása, fejlesztése. Az irodalmiság változó fogalmának áttekintése, példákkal. Több szempontot érintő megbeszélés az ízlésről, annak kontextusairól, alakulásáról. A művészet kultúraalkotó szerepének megfigyelése. Más kultúrák megismerésének igénye. Az érvelő képesség, a retorikai tudás továbbfejlesztése. Példával való bizonyítása, hogy az irodalom egyrészt folyamatos, másrészt történetileg változó hagyomány.</p>			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
<p>A szórakoztató irodalom típusai, hatáskeltő eszközei és sajátos műfajainak jellemzői (pl. fantasy-irodalom, detektívregény, sci-fi, lektúr; dalszöveg).</p> <p>Az irodalom filmen; filmes feldolgozások.</p> <p>Film- és művészeti könyvsikerek, tudatossága;</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – tisztában van az irodalmiság változó fogalmával; – megérti az ízlés kontextuális függőségét; – alakul igénye és képessége az ízlés önálló fejlesztésére; – fejlődik médiatudatossága, esztétikai és 	<p>tanulói tevékenységek szervezése</p> <p>pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés</p> <p>listakészítés,</p> <p>rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> kortárs művészet.</p> <p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> filmes feldolgozások</p> <p>mediatizált kultúra.</p> <p><i>Ének-zene:</i> a zene</p>	<p>internetes hozzáférés</p> <p>zenei CD-k, CD-lejátszó</p> <p>PowerPoint bemutató</p> <p>illusztrációk</p> <p>képregények</p> <p>filmrészletek</p> <p>elektronikus újságok,</p> <p>szövegrészletek</p>

divatjelenségek. Az irodalmi ismeretterjesztés főbb nyomtatott és elektronikus műfajai. A választott témához kapcsolódó fogalmi ismeretek.	– választhat műelemzést/műaján-lást egyéni olvasmányélményei /filmélményei alapján; – a tárgykör kapcsán alkalmassá válik a jelenségekről /művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére.		fogyasztásának jelenségei, zenei szubkultúrák. <i>Társadalomismeret:</i> a kulturális fogyasztás társadalmi jellemzői; értékviták.	k, regények
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ízlés, értelmezés, szórakoztatás, populáris irodalmi ismeretterjesztés, digitális kultúra, <i>(filmes)</i> adaptáció.		kultúra, kultusz,	divat,

A továbbhaladás feltételei

Értekezés és esszé írása megfelelő helyesírással, nyelvhelyességgel, szabatos és egyéni stílusban. A megnyilatkozás témájának és céljának megfelelő hiteles szóbeli előadás, ismertetés, összegezés. Különböző korokban keletkezett alkotások tematikai, poétikai szempontú összevetése.

Életművek ismeretének bizonyítása: az alkotói pálya jelentős irodalomtörténeti tényeinek, tematikai, formabeli változatosságának bemutatásával. Művek közötti kapcsolatok, témák, fölismerése és értékelése. A pályakép néhány tematikus, műfajbeli, tartalmi változásának bemutatása, összhangban az egyes életművek sajátosságaival. Néhány korábban tanult szerző 20. századi utóélete, hatása az irodalmi hagyományban. Portré: a szerző és műve, az életmű jellemző témáinak, műfajainak bemutatásával.